

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Broj: 07 0 K 012097 18 Kžk

Sarajevo, 14.12.2018. godine

U IME FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE!

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija Jasmine Begić kao predsjednice vijeća, Nidžare Zlotrg i Sonje Radošević kao članova vijeća, uz sudjelovanje Amele Kešan kao zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženog R. M., zbog krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. preuzetog Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, a po optužnici Kantonalnog tužiteljstva u Mostaru broj T07 0 KTRZ 0002410 12 2 od 28.04.2015. godine, izmijenjenoj dana 02.06.2017. godine i pred ovim sudom na pretresu od 29.11.2018. godine, nakon pretresa održanog dana 14.12.2018. godine u prisustvu federalnog tužitelja Halilović Muniba, optuženog R. M. i njegovog branitelja K. B., advokata iz Č., donio je i javno objavio dana 19.12.2018. godine

P R E S U D U

Optuženi: R. M. zv. P., sin I.i majke B. rođene B., rođen dana ... godine u S., nastanjen na adresi V.p. bb općina S., Hrvat, državljanin Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske, pismen sa završenom srednjom školom, po zanimanju automehaničar, bez zaposlenja, neoženjen, bez djece, vojsku služio 1987. godine u S. i P., vodi se u vojnoj evidenciji u S., lošeg imovnog stanja, ranije neosuđivan, nalazi se na slobodi

K R I V I E

Što je:

Za vrijeme rata u Bosni i Hercegovini i u vrijeme oružanog sukoba između HVO i ARBiH, naoružan i u uniformi, u svojstvu pripadnika HVO-a, u S., u zatvoru K.b. koja je služila za nezakonito zatvaranje civila, muškaraca bošnjačke nacionalnosti, postupao suprotno pravilima međunarodnog humanitarnog prava i to članu 3. stav 1. tačka a) IV Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba za vrijeme rata od dana 12. avgusta 1949. godine, na način da je nečovječno postupao prema zatvorenim civilima bošnjačke nacionalnosti nanoseći im povrede

tjelesnom integritetu i zdravlju, a radnjama opisanim u tački 1. i mučio zatvorenog civila, tako što je:

1. Dana 16.07.1993. godine ili približno tog datuma nečovječno postupao prema zatvorenom civilu Dž. T. zv. „Z.“, nanosio mu povrede tjelesnom integritetu i zdravlju i mučio ga tako što je, nakon što je isti zajedno sa O. T. i A. R. doveden i zatvoren u K. b. te uveden u posebnu prostoriju koja je služila za isljeđivanje u K. b., zatražio da mu oštećeni kaže gdje je oružje kako bi mu isto predao, pri tom ga šamarao i udario šakama, insistirajući na odgovoru i predaji oružja, nakon čega je izvadio nož zaprijetivši mu da će mu kidati komade tijela ako ne progovori, pa ga je zajedno sa drugim pripadnicima HVO-a odveo do njegove kuće gdje mu je oštećeni predao pušku i pištolj, a koje oružje je od ranije dužio kao pripadnik policije, te mu i dalje nastavio prijetiti govoreći mu da još jednom dobro pogleda svoju kuću, jer je više nikada neće vidjeti i tko zna šta će biti sa njim, posljedicom kojih udaraca i prijetnji je oštećeni trpio fizičku i duševnu bol.

2. Polovinom mjeseca jula godine nečovječno postupao prema zatvorenom civilu O. O., nanosio mu velike patnje i povrede tjelesnom integritetu i zdravlju na način da je dok je on bio postrojen u vrstu sa ostalim zarobljenicima u podrumskim prostorijama K. b., prišao mu zajedno sa još jednim NN pripadnikom HVO-a, pa nakon što ga je ovaj upitao odakle njega u D. kada je on iz S., on ga je ne čekajući odgovor, bez ikakvog razloga, udario svom snagom zatvorenom pesnicom u predio glave, u kom momentu mu je iz nosa i usta potekla krv, što je dovelo do obilnog krvarenja, posljedicom kog udarca mu se narednih dana rasklimao neutvrđeni broj zuba koje je on rukom vadio, uslijed čega je oštećeni trpio tešku fizičku i duševnu bol.

3. Polovinom mjeseca jula godine, u podrumu K.b., nečovječno postupao prema zatvorenom civilu Z.B., koji je tada imao preko 60 godina starosti, nanosio mu velike patnje i povrede tjelesnom integritetu i zdravlju na način da je u vrijeme dok su zarobljenici bili postrojeni uza zid hodnika podruma u dva reda i dok je hodao između postrojenih zatvorenika, prišao oštećenom, snažno ga udario šakom u predio glave, od siline kog udarca je pao na pod, nakon čega ga je, a dok je Z.B. ležao na podu, nastavio snažno udarati nogama po svim dijelovima tijela, posljedicom kojih udaraca je isti trpio velike fizičke i duševne bolove.

4. Krajem mjeseca jula ... godine nečovječno postupao prema zatvorenom civilu S.F., nanosio mu velike patnje i povrede tjelesnom integritetu i zdravlju na način da ga je pozvao da izađe iz podrumске prostorije K.b. u kojoj je bio zatvoren i naredio mu da stane uza zid, okrene glavu prema zidu, podigne ruke iznad glave i raširi noge, pa ga je počeo snažno udarati palicom po leđima i u predjelu bubrega, kom prilikom mu je zadao 7-8 snažnih udaraca, pa kada ga je nakon toga oštećeni upitao zašto ga udara i šta mu je skrivio, on mu je odgovorio da to isto rade B. u K., V. i B., na šta mu je oštećeni odgovorio da on to nije radio, niti je tamo bio, nakon čega mu je ponovno naredio da se okrene glavom prema zidu i nastavio ga i dalje

snažno udarati palicom po leđima, što je uporno činio sve dok ga drugi pripadnik HVO-a nije u tome spriječio, uslijed čega je oštećeni trpio tešku fizičku i duševnu bol,

čime je učinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. preuzetog Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, pa ga sud, uz primjenu navedenog zakonskog propisa i članova 41. stav 1., 42. tačka 2) i 43. stav 1. tačka 1) istog zakona,

O S U Đ U J E

NA KAZNU ZATVORA U TRAJANJU OD 2 (DVIJE) GODINE

Na osnovu člana 212. stav 3. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine, oštećeni T.Dž. zv. "Z." se sa imovinskopравnim zahtjevom upućuje na parnični postupak.

Na osnovu člana 202. stav 4. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine, optuženi se oslobađa dužnosti naknade troškova krivičnog postupka, tako da troškovi koji se odnose na prvostepeni postupak i postupak odlučivanja po žalbi protiv prvostepene presude, kao i svi troškovi branitelja po službenoj dužnosti, padaju na teret budžetskih sredstava Kantonalnog/Županijskog suda u Mostaru, dok ostali troškovi krivičnog postupka koji se odnose na pretres pred Vrhovnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine, padaju na teret budžetskih sredstava ovog suda.

O B R A Z L O Ž E N J E

Optužnicom Kantonalnog tužiteljstva u Mostaru broj T07 0 KTRZ 0002410 12 2 od 28.04.2015. godine, izmijenjenoj na glavnom pretresu održanom u Kantonalnom sudu u Mostaru dana 02.06.2017. godine i pred ovim sudom na pretresu održanom dana 29.11.2018. godine, optuženom R.M. stavljeno je na teret krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. preuzetog Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (preuzeti KZ SFRJ).

Prethodno nakon završene istrage spis predmeta dostavljen je na pregled i ocjenu Tužiteljstvu Bosne i Hercegovine, kako je to vidljivo iz ovjerene kopije obavijesti broj KTRZ 720/05 od 24.08.2005. godine, iz koje proizilazi da je naznačeno da se radi o predmetu kategorije „osjetljiv“, obzirom na težinu krivičnog djela i svojstvo učinitelja, a pregledan je od strane Jedinice „Pravila puta“ i dobio standardnu oznaku „A“. Navedeno je, da je Kantonalno/Županijsko tužiteljstvo Mostar mjesno nadležno za postupanje u ovom predmetu.

Iz ovjerene kopije pismena Suda Bosne i Hercegovine broj SI 1 K 009523 12 Kv od dana 29.05.2012. godine, proizilazi da je stalno vijeće III Odjela I za ratne zločine navedenog suda, nakon pregleda dostavljenog spisa ocjenilo da sadržani dokazi ne ukazuju da se radi o složenom predmetu, koji bi prema kriterijima iz Državne strategije trebao biti procesuiran pred Sudom Bosne i Hercegovine, za rad na predmetima ratnih zločina.

Presudom Kantonalnog/Županijskog suda u Mostaru broj 07 0 K 012097 15 K od 21.06.2017. godine, optuženi R.M. oglašen je krivim za krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. preuzetog KZ SFRJ i uz primjenu odredaba o ublažavanju kazne, osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 2 (dvije) godine.

Rješenjem Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (Vrhovni sud FBiH) broj 07 0 K 012097 17 Kž od 16.11.2017. godine, djelimično je uvažena žalba branitelja optuženog R.M., navedena presuda Kantonalnog/Županijskog suda u Mostaru je ukinuta i predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

Nakon ponovnog suđenja, presudom Kantonalnog/ Županijskog suda u Mostaru broj 07 0 K 012097 15 K 2 od 09.03.2018. godine, optuženi R.M. je oglašen krivim za krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. preuzetog KZ SFRJ i ublažavanjem kazne je osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 2 (dvije) godine.

Protiv navedene presude žalbe su izjavili kantonalna tužiteljica u Mostaru i branitelj optuženog R.M., advokat K.B. iz Č.

Odlučujući o žalbama protiv navedene presude Vrhovni sud FBiH je donio rješenje broj 07 0 K 012097 18 Kž 2 od 13.09.2018. godine, kojim je uvažena žalba branitelja optuženog R.M., ukinuta presuda Kantonalnog/ Županijskog suda u Mostaru broj 07 0 K 012097 15 K 2 od 09.03.2018. godine i u ovom predmetu određeno održavanje pretresa pred Vrhovnim sudom FBiH.

Na pretresu održanom pred ovim sudom, u skladu sa prethodno navedenim rješenjem, na osnovu člana 332. stav 2. ZKP FBiH, preuzeti su dokazi izvedeni tokom prvostepenog postupka pred Kantonalnim/Županijskim sudom u Mostaru tako što su pročitani: iskaz svjedoka- oštećenog T.Dž. zv. „Z.“ dat na zapisnik o glavnom pretresu od 07. 04.2017. godine, iskaz svjedoka T.Dž. zv. „Dž.“ dat na zapisnik o glavnom pretresu od 02.06.2017. godine, iskaz svjedoka P.Z. dat na zapisnik o glavnom pretresu od 07.04.2017. godine, iskaz svjedoka R.A. dat na zapisnik o glavnom pretresu od 11.04.2017. godine, svjedoka G.Dž. od 11.04.2017. godine, svjedoka F.S. dat na zapisnik o glavnom pretresu od 11.04.2017. godine i njegov iskaz iz istrage od dana 07.05.2003. godine (odbrana je predočavala razlike u ovom i iskazu na glavnom pretresu), pročitani su zapisnici o prepoznavanju osoba broj T 07 0 KTRZ

0002410 12 2 koje prepoznavanje je izvršeno u Tužiteljstvu u Mostaru dana 17.04.2015. godine, izvršen je i uvid u njegov prilog - foto dokumentaciju, izvršen je uvid u izvod iz matične knjige umrlih općine Mostar broj 04/1-15-4-4567/2015 od dana 21.09.2015. godine (dokaz da je O.O. umro dana 26.08.2015. godine), izvršen je uvid u izvod iz matične knjige umrlih broj 04/1-202-274/2014 od dana 05.12.2014. godine općine S. (dokaz da je B.Z. umro dana 19.07.2009. godine), pročitano je rješenje o provođenju istrage u predmetu protiv R.M. zbog krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva broj Ki 62/02 od 30.01.2003. godine, iskaz svjedoka Š.S. dat na zapisnik o glavnom pretresu od 02.06.2017. godine i na zapisniku u istrazi broj KTRZ 2410122 od 29.01.2015. godine, iskaz svjedokinje K.D. datog na zapisnik o glavnom pretresu od 02.06.2017. godine. Pored toga, pročitani su iskazi iz istrage svjedoka O.O. od dana 08.04.2003. godine i njegov iskaz iz istrage od dana 01.12.2014. godine (u smislu člana 288. st. 2. ZKP FBiH iz razloga što je svjedok umro). Nadalje je pročitani iskaz svjedoka iz istrage T.Dž. zvanog Dž., sin H., iz istražnog spisa broj Ki 62/02 od dana 08.04.2003. godine (na osnovu člana 288. ZKP FBiH odbrana je predočavala razlike u ovom iskazu datom na glavnom pretresu). Pročitani su, odnosno izvršen je uvid, u kopiju Odluke o proglašenju ratnog stanja koja je objavljena u „Službenom listu“ R BiH broj 7/92 od dana 20.06.1992. godine, kopiju Uredbe sa zakonskom snagom u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine objavljena u „Službenom glasniku“ RBiH broj 4/92 od dana 20.05.1992. godine, kopiju Odluke o uspostavi HT HB objavljena u „Narodnom listu“ HZ HB od dana 18.11.1991. godine, kopiju Odluke o formiranju HVO objavljena u „Narodnom listu“ HZ HB broj 2/92 od dana 08.04.1992. godine, zatim je pročitana kopija Odluke o ukidanju ratnog stanja objavljena u „Službenom listu Republike Bosne i Hercegovine“ broj 50 od dana 28.12.1995. godine, te ovjerenu kopiju pismena Suda Bosne i Hercegovine broj SI 1 K 009523 12 Kv od dana 29.05.2012. godine, ovjerena kopija obavijesti Tužiteljstva Bosne i Hercegovine broj KTRZ 720/05 od dana 24.08.2005. godine, pismeno Federalnog ministarstva za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata, Sektor za pitanja i evidencije iz oblasti vojne obveze, Pov. broj 07-03-616/14 od dana 30.10.2014. godine, sa ovjerenim fotokopijama obrazaca VOB 1, VOB 2, VOB 3 i PK 1 za R. M., sina I.

Nadalje su pročitani dokazi odbrane i to: iskaz svjedokinje K.M. sa zapisnika o glavnom pretresu od 28.02.2018. godine, iskaz svjedoka K.D. sa istog zapisnika o glavnom pretresu od 28.02.2018. godine, zatim zapisnik o suočavanju svjedoka F.S. i M.P. sa zapisnika o glavnom pretresu od 28.02.2018. godine, iskaz svjedoka M.P. dat na zapisnik o glavnom pretresu od 09.05.2017. godine, te iskaz svjedoka S.M. sa istog zapisnika o glavnom pretresu od 09.05.2017. godine. Potom su pročitani zapisnici o suočavanju svjedoka G.Dž. i R.M. zv. D. sa zapisnika o glavnom pretresu od 28.02.2018. godine, zatim zapisnik o suočavanju svjedoka T.Dž. zv. Z. i M.V. sa zapisnika o glavnom pretresu od 28.02.2018. godine, te zapisnik o suočavanju svjedoka T.Dž. zv. Z. i P.Z. sa istog zapisnika o glavnom pretresu od 28.02.2018. godine. Pročitani su iskazi svjedoka Z.I. dat na zapisnik o glavnom pretresu od 25.04.2017. godine, svjedoka M.V. dat na zapisnik o glavnom pretresu od 25.04.2017. godine, iskaz

svjedoka P.I. dat na istom zapisniku o glavnom pretresu od 25.04.2017. godine, te iskaz svjedoka R.M. zv. D. sa zapisnika o glavnom pretresu od 25.04.2017. godine.

Pored toga kao materijalni dokazi odbrane su pročitani izvod iz kaznene evidencije Policijske uprave Č., Policijska stanica S. broj od dana ... godine, uvjerenje Službe za imovinsko-pravne poslove geodetske poslove, Katastar nekretnina općine S. od dana 14.05.2015. godine u kojoj je navedeno da R.M. sin I., na adresi V. P., nije upisan kao nositelj prava u Katastarskom operatu, uvjerenje Službe za zapošljavanje od dana 13.05.2015. godine Podružnica S. iz kojeg proizilazi da se M.R. nalazio na evidenciji navedene Službe od 20.01.1997. do 13.04.2011. godine, pa od 10.02.2012. do 16.11.2012. godine, te od 29.11.2012. pa do daljnjeg.

Kao dokazi suda koji su preuzeti iz prvostepenog postupka i u iste izvršen uvid od strane ovog suda su presuda Kantonalnog suda u Mostaru broj 07 0 K 000205 09 K 2 od 06. 11.2009. godine i presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 07 0 K 000205 10 Kž od 07.04.2010. godine.

Nakon preuzimanja dokaza, federalni tužitelj je, na pretresu održanom pred ovim sudom dana 29.11.2018. godine, izmijenio činjenični opis djela iz ranije izmijenjene optužnice, tako što je istu pročitao i predao primjerak te izmijenjene optužnice, sa kojom je odbrana bila upoznata jer se radilo o izmijenjenoj optužnici od 28.02.2018. godine, koju je kantonalna tužiteljica u Mostaru na glavnom pretresu pred prvostepenim sudom predala, nakon što je bio okončan dokazni postupak. Nakon što je federalni tužitelj na pretresu pročitao izmijenjenu optužnicu, optuženi se izjasnio da je istu razumio, a branitelj optuženog izjavio da ne traže nikakav rok radi pripremanja odbrane i da se pretres može nastaviti, a federalni tužitelj je izjavio da ostaje kod uvodnog izlaganja datog od strane kantonalnog tužitelja na zapisniku o glavnom pretresu pred prvostepenim sudom, pa su branitelj i optuženi izjavili da odbrana u svemu ostaje kod uvodne riječi date na zapisniku o glavnom pretresu pred Kantonalnim sudom u Mostaru od 07.04.2017. godine.

Na pretresu dana 29.11.2018. godine ovaj sud je odbio prijedlog branitelja da se pred ovim sudom ponovo izvrši suočenje između svjedoka F.S. i M.P., zatim suočenje između svjedoka G.Dž. i R.M. zv. D., između svjedoka oštećenog T.Dž. zv. Z. i svjedoka M.V. i između svjedoka oštećenog T.Dž. zv. Z. i P.Z., smatrajući da je izvođenje navedenih dokaza nepotrebno. Ovo iz razloga što je iz zapisnika o glavnom pretresu pred Kantonalnim sudom u Mostaru od 28.02.2018. godine vidljivo da je taj sud obavio procesnu radnju suočenja između gore naprijed navedenih svjedoka, a pored toga iz spisa predmeta proizilazi da su svi pomenuti svjedoci između kojih je predloženo ponovno suočenje ispitani, pa njihovi iskazi će biti ponovo cijenjeni od strane ovog suda, iz kojih razloga se prijedlog branitelja kao nepotreban nije mogao prihvatiti.

Ovaj sud je, u smislu odredbe člana 296. stav 2. ZKP FBiH, ocjenom preuzetih i prihvaćenih dokaza pojedinačno i u njihovoj međusobnoj vezi, utvrdio činjenično stanje kao u izreci presude.

Najprije, ovaj sud je izvršio preciziranje u preambuli izmijenjene optužnice na način što su iz sadržaja citirane blanketne norme člana 3. stav 1. tačka c) IV Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba za vrijeme rata od dana 12. avgusta 1949. godine u kojem su bile obuhvaćene radnje koje se ne odnose na radnje učinjenja od strane optuženog R.M. zv. P., izostavljeni navodi koji se ne odnose na radnje učinjenja krivičnog djela od strane optuženog, kao što su sve vrste ubistava, osakaćenja i drugo, tako da su navedene konkretne inkriminacije za koje je utvrđeno da ih je optuženi R.M. učinio, a što je pobliže opisano u tačkama 1- 4 izreke ove presude. U odnosu na činjenični opis iz tačke 4. izmijenjene optužnice, ovaj sud je umjesto riječi „u predjelu leđa, po bubrezima,“ stavio riječi po leđima i u predjelu bubrega, tako da se u suštini radi samo o jezičkoj izmjeni riječi.

Ovakvo preciziranje u preambuli i tački 4. činjeničnog dijela izmijenjene optužnice, ovaj sud smatra dopuštenim, jer na taj način optuženom ništa novo, niti teže, nije stavljeno na teret, već se radi o konkretizaciji onoga što je utvrđeno da je optuženi učinio i o jezičkom slijedu riječi, a sve u cilju preciziranja jasnijeg opisa radnji izvršenja krivičnog djela.

Nadalje, ovaj sud nalazi utvrđenim da je u julu mjesecu 1993. godine postojao oružani sukob između HVO i ARBiH na području općine S. i da je ratno stanje bilo u Bosni i Hercegovini. Navedeno je sud utvrdio na osnovu iskaza ispitanih svjedoka, kao i materijalne dokumentacije u spisu. Tako su svjedoci T.Dž., G.Dž. i F.S. izjavili da su se u aprilu mjesecu 1993. godine na području općine S. počela dešavati hapšenja, odvođenja uglednih ljudi bošnjačke nacionalnosti, intelektualaca, te pripadnika HVO bošnjačke nacionalnosti koji su se zajedno sa pripadnicima HVO borili i čuvali linije protiv srpske vojske. Naveli su, da početkom jula mjeseca ... godine počinju masovna hapšenja civilnog stanovništva bošnjačke nacionalnosti na području općine S. i to muškaraca od 18 do 60 godina starosti, te žena i djece. Tako iz pročitano iskaza svjedoka R.A. (koji je u međuvremenu umro) proizilazi da se početkom rata nalazio u rezervnom sastavu civilne policije, koju je kasnije napustio, jer je dolazilo do pucnjave i zastrašivanja između HVO i ARBiH, a potom i do oružanih sukoba kakav je bio na R. Početkom jula mjeseca ... godine su počela hapšenja, pa se sakrivao po šumi oko petnaest dana, a dana 16.07.1993. godine je uhapšen od strane vojnika HVO. S tim u vezi je i iskaz svjedoka S.M. koji je naveo da je dana 13.07.1993. godine bio veliki napad na S. iz pravca M., odnosno da je to bilo na platou D. visoravni u K., kada je bilo dosta poginulih pripadnika HVO, gdje je bio ranjen M.P., te je potvrdio da su oružani sukobi bili na području L., G. i B.b., koja područja su bila u sastavu općine S. Svjedok P.Z. je pored ostalog izjavio, da se u S. nalazio jedan vojni punkt HVO u mjestu C., gdje je jedno vrijeme radio kao civilni policajac, a kasnije je prešao u K.b. u kojoj je radio kao vojni policajac.

Pored navedenog, da je postojalo ratno stanje i oružani sukob na području općine S., ali i na području teritorije Bosne i Hercegovine u navedenom periodu proizilazi i iz Odluke o proglašenju neposredne ratne opasnosti, donesene od strane Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine na sjednici od 08.04.1992. godine (odluka objavljena u Službenom listu RBiH broj 1/92) i Odluke Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine od 20.06.1992. godine, kojom je proglašeno ratno stanje u Bosni i Hercegovini (odluka objavljena u Službenom listu RBiH broj 7/92), te je isti dan naređena opća javna mobilizacija svih vojnih obaveznika na teritoriji Republike Bosne i Hercegovine. Nakon toga su formirane oružane snage Bosne i Hercegovine koje su se sastojale od AR BiH i HVO, a ubrzo su započeli oružani sukobi između različitih vojnih formacija na različitim područjima Bosne i Hercegovine. Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine je dana 22.12.1995. godine donijelo Odluku o ukidanju ratnog stanja, koja je odluka objavljena u „Službenom listu RBiH“ broj 50 od dana ... godine. Tako je dana godine predsjednik HVO i HZ H-B B. M. donio Odluku o formiranju HVO koja je objavljena u „Narodnom listu“ HZ HB broj ... od dana ... godine, a zatim je dana ... godine donio Odluku o uspostavi HZ HB, koja odluka je objavljena u „Narodnom listu“ HZ HB od dana godine, u kojoj je u členu 2. navedeno koje općine ulaze u njen sastav, a među kojima je naznačena i općina S. Sve prethodno navedeno, čini nespornim, da je na području općine S. postojala oružana vojna formacija HVO i da je bio oružani sukob.

Pri tome treba podsjetiti, da pod teritorijom koja je zahvaćena oružanim sukobom smatrat će se svaka teritorija na kojoj se, uslijed takvih vanrednih okolnosti, život ne odvija na način na koji bi se inače odvijao u stanju mira. Pri tome se cijene okolnosti svakog konkretnog slučaja koji su u vezi sa oružanim sukobom, kao što je npr. blizina direktnih borbenih aktivnosti, posebni režimi nametnuti civilnom stanovništvu, kao što je ograničenje i kontrola kretanja i slično, što su upravo okolnosti koje su utvrđene u konkretnom slučaju. Tako u navedenom periodu bošnjačko stanovništvo se nije moglo slobodno kretati, krilo se po kućama, vinogradu, a dio tog stanovništva je i prije inkriminisanog perioda prisilno odvođeno od svojih kuća i zatočeno u K.b. u S., a kasnije u D., koji se nalazi u neposrednoj blizini S., u širem području M., kao i na dijelovima općine S., jer je trajao oružani sukob između HVO i ARBiH, o čemu su svjedočili kako svjedoci tužiteljstva, tako i odbrane.

Da se događaj iz kojeg je proisteklo djelo koje je predmet ovog postupka desio u julu mjesecu ... godine, tačnije dana godine ili približno tog datuma, te sredinom i krajem mjeseca jula ... godine, u S., u K.b. koja je pretvorena u zatvor i služila za nezakonito zatvaranje civila bošnjačke nacionalnosti, ovaj sud je utvrdio, prije svega, na osnovu iskaza svjedoka S.M., M.V., P.Z., R.M. zv. „D.“, te iskaza svjedoka-oštećenih T.DŽ. zv. „Z.“ i F.S., kao i pročitanih iskaza svjedoka O.O. i R.A. Tako su svjedok-oštećeni T.DŽ. zv. „Z.“ i svjedok R.A., čiji iskaz je pročitao, naveli da su dana ... odnosno ... godine skupa sa T.O., koji je u međuvremenu umro, nakon što su se sakrivali u vinogradu, zarobljeni kao civilne osobe od strane pripadnika HVO i odvedeni u K.b. u S. Svjedok-oštećeni T.DŽ. zv. Z. izjavio da ga je rat zatekao u selu C., općina S., da je u to vrijeme radio kao aktivni policajac u S., a početkom 1993. godine sve

do aprila te godine je bio vojni policajac u ARBiH, nakon čega je napustio vojsku, skinuo uniformu dana 20.04.1993. godine, od kada se krio u svojoj kući i nije se nigdje pojavljivao, a to je bilo vrijeme kada su pripadnici HVO hapsili civile bošnjačke nacionalnosti i one koji su bili u HVO. Na tačnost iskaza ovih svjedoka, u pogledu navedene okolnosti, ukazuje iskaz svjedoka M.V., koji je pored ostalog naveo da je oštećenog T.DŽ.a zv. Z., poznavao od ranije kao „saobraćajnog milicionera“ u S., koji se kritične prilike, kako je čuo sakrivao, a koji je doveden kod njega u prostoriju za ispitivanje u K.b. od strane P.Z. Naveo je da je bio prisutan kada je u prostoriju ušao optuženi R.M. zv. P., koji je galamio na oštećenog T. tražeći da preda oružje. I svjedok P.Z. je potvrdio da je u prostoriju za ispitivanje uveo oštećenog T., da je u tu prostoriju dolazio optuženi, te da su skupa optuženi, oštećeni T. i on otišli do kuće oštećenog po oružje. Svjedok S.M. je izjavio da mu je poznato da su polovinom jula mjeseca 1993. godine dovođeni i zatvarani civili u K.b. u S., gdje je bilo sjedište VP HVO. Tako je svjedok R.M. zv. D., koji je u to vrijeme bio vojni policajac u K.b., naveo da je u podrumskom hodniku te bolnice vidio svog školskog kolegu i prijatelja G.DŽ., kojeg je spasio od ispitivanja na način što ga je izveo iz te grupe i odveo na mjesto gdje su se nalazile ispitane osobe. Pojasnio je odgovarajući na pitanja, da se G. nalazio u grupi zatočenika koji su bili licem okrenuti zidu, sa odignutim rukama, među kojima je vidio i B.Z., a u tom hodniku se nalazio optuženi P. u uniformi vojnog policajca HVO, pa s obzirom na ratno vrijeme je naveo da se ispitivanje može vršiti na razne načine, zbog čega je izveo G. kako bi ga zaštitio. Iz pročitanih iskaza svjedoka O.O. iz istrage, u smislu člana 288. stav 2. ZKP FBiH, obzirom da je isti u međuvremenu umro, proizilazi da je bio lišen slobode dana 15.07.1993. godine, da je vojska došla u selo O., pretpostavljajući da se radilo o ljudima sa strane, koji su ih pozivali da se predaju, pa je odvedeno 16-17 muškaraca među kojima je bilo i izbjeglih ljudi, nakon što su ih prethodno popisali i što su im bile oduzete lične karte, u večernjim satima su prebačeni za K.b. u S. Tako je svjedok G. Dž. izjavio da ga je rat zatekao u selu O., općina Č. gdje je živio kao izbjeglica, do tada nije bio pripadnik neke vojne formacije, već tek od ... godine je postao pripadnik ARBiH, a dana 16.07.1993. godine je uhapšen od strane pripadnika HVO i odveden u K.b. u S.. Prema iskazu svjedoka F.S. proizilazi da početkom rata nije bio pripadnik neke vojne formacije, da se od ... godine nalazio u S. kada su pripadnici HVO hapsili muškarce bošnjačke nacionalnosti, a dana ... godine kao civil je uhapšen i zatočen u K.b..

Nadalje, iz prethodno navedenog proizilazi da je K.b. u S. pretvorena u zatvor, čije upravljanje je bilo u nadležnosti organa VP HVO gdje su dovodili civile muškarce bošnjačke nacionalnosti, koji su nezakonito zatočeni, jer su dovedeni bez valjanog pravnog osnova za njihovo lišenje slobode. Prema iskazu svjedoka-oštećenog T.DŽ. zv. Z. proizilazi da su u K.b. imali vodu, a hranu nisu imali, te da u prostoriji od nekoliko kvadrata, dimenzija 2 x 3m, se nalazilo oko dvadesetak zatvorenika. Nije sporno da su oštećeni bili obučeni u civilnu odjeću, kod sebe nisu imali nikakvog naoružanja, nisu učestvovali u neprijateljstvu, jer su neposredno prije lišenja slobode se nalazili u svojim kućama gdje su se krili ili su se skrivali u blizini, pa su imali status civila. Pošto se međunarodno humanitarno pravo primjenjuje od početka oružanih sukoba pa sve do prestanka neprijateljstava i to na čitavoj teritoriji pod kontrolom jedne od

strana neovisno od toga da li se na tom mjestu stvarno vode borbe, očito je da su se i na civile, koji su bili nezakonito zatočeni u K.b. u S., imale primjenjivati odredbe Ženevske konvencije o zaštiti civilnih osoba za vrijeme rata od 12. avgusta 1949. godine i odredba člana 3. stav 1. tačka a) te konvencije, prema kojoj civilne osobe spadaju u kategoriju zaštićenih osoba. Pojam civilnih osoba podrazumijeva osobe koje nisu sudjelovale u neprijateljstvima, podrazumijevajući tu čak i pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje i osobe onesposobljene za borbu uslijed bolesti, rane, lišenja slobode ili iz bilo kojeg drugog uzroka. Navedenim članom konvencije je propisano da će se prema ovoj kategoriji stanovništva postupati, u svakoj prilici, čovječno, bez ikakve nepovoljne diskriminacije zasnovane na rasi, boji kože, vjeri ili uvjerenju, polu, rođenju ili imovnom stanju ili kojem drugom sličnom mjerilu, pa se u tom cilju zabranjuju u svako doba i na svakom mjestu prema zaštićenim osobama slijedeći postupci: nasilje protiv života i tijela, naročito sve vrste ubistva, osakaćenja, okrutnog postupanja i mučenja. Međutim, u toku postupka je utvrđeno da je optuženi R.M. zv. P., radnjama opisanim u tačkama od 1. do 4. u izreci ove presude, prekršio navedenu odredbu.

Radi svega navedenog, ovaj sud nalazi da su radnje optuženog R.M. zv. „P.“ opisane u izreci ove presude, u uzročnoj vezi sa oružanim sukobom, obzirom da su učinjene za vrijeme oružanog sukoba između HVO i ARBiH na području općine S.. Postojanje oružanog sukoba u znatnoj mjeri je uticalo da optuženi učini krivično djelo. Pri tome treba podsjetiti da nije potrebno da je djelo počinjeno u toku same borbe ili na borbenom ratištu, pa insistiranje odbrane prilikom ispitivanja svjedoka da u gradu S. nije bilo oružanog sukoba između HVO i ARBiH, ne dovodi u pitanje pravilnost zaključka o postojanju rata u Bosni i Hercegovini i oružanog sukoba, koji je bio na području općine S.

Takođe je tokom postupka, na osnovu ocjene izvedenih dokaza utvrđeno da je optuženi R.M. zv. „P.“, u vremenskom periodu navedenom u izreci ove presude, bio pripadnik oružanih snaga HVO, dakle, vojno angažiran u službi jedne strane u sukobu i to konkretno u vrijeme navedeno u izreci ove presude bio je pripadnik vojne policije HVO u K.b. u S., u kojoj je upravo bilo sjedište vojne policije HVO, a u koju su dovođeni civili bošnjačke nacionalnosti. Da je optuženi u navedenom periodu bio pripadnik vojne policije HVO u K.b. u S., potvrđeno je iskazima svjedoka-oštećenih T.DŽ. zv. Z. i F.S., te pročitano iskaza O.O., koji su pored ostalog opisivali kako je optuženi bio obučen (vojna uniforma HVO, bio naoružan), kako se ponašao prema njima, a tu činjenicu da je optuženi bio pripadnik vojne policije HVO u K.b. u S. su potvrdili i svjedoci odbrane M.P., M.V., P.I., R.M. zv. „D.“ i P.Z. Tako je svjedok P.I. naveo, da je tokom 1993. godine sa optuženim bio na liniji, pripremali su se za akciju, na koji način potvrđuje postojanje oružanog sukoba na području općine S. i aktivno sudjelovanje optuženog u izvršenju zadatka. Pored iskaza svjedoka, takav status optuženog je potvrđen i materijalnim dokazima. Tako iz pismena Federalnog ministarstva za pitanja boraca i invalida obrambeno-oslobodilačkog rata, Sektor za pitanja i evidencije iz oblasti vojne obaveze, Pov. broj ... od ... godine, sa ovjerenim fotokopijama obrazaca VOB 1, VOB 2, VOB 3 i PK 1 za R. M. sina I. proizlazi da je R.M. u periodu od ... godine do .. godine bio pripadnik HVO S., u

periodu od ... godine do ... godine u postrojbi R-1150, u periodu od .. do... godine pripadnik VP (v.p.) 1708 i u periodu od ... do ... godine pripadnik postrojbe Stoga je ovaj sud na osnovu prethodnih iskaza svjedoka i navedenih dokumenata prihvatio utvrđenim da je optuženi u periodu navedenom kao u izreci ove presude bio pripadnik oružane formacije V. P. HVO i da je, djelovao u S. u K.b., aktivno sudjelujući u izvršenju zadataka.

Na osnovu izvedenih dokaza ovaj sud je utvrdio da su dana ... godine od strane pripadnika HVO zarobljeni kao civilne osobe T.DŽ. zv. „Z.“, R.A. i T.O. (koji je u međuvremenu umro), koji su se skrivali u vinogradu i koji su odvedeni u K.b. u S.. Nadalje, oštećeni T.DŽ. je naveo da ga P.Z. uveo u prostoriju u K.b. u S., a M.Z. je od njega uzimao lične podatke, pa je u tu prostoriju ušao i optuženi R.M. zv. P., kojeg je oštećeni od ranije dobro poznao. Iskazao je, da ga pitao za oružje, zatim ga počeo šamarati i udarati šakama, nakon čega je izvadio nož, govoreći mu: „kaži gdje je ili ću kidati od tebe komade tijela, ako ne progovoriš“. Tu su bili još neki drugi vojnici, pa ga je jedan od njih dobro istukao, udarao ga je kao „kad bokser udara vreću“. Nakon toga su ga odvezli vozilom do njegove kuće u C., u kojem vozilu su bili optuženi „P.“ i svjedok P.Z., pa im je predao oružje koje je, ranije dužio kao pripadnik policije, a koje je bio sakrio. Tada mu je optuženi rekao da još jednom dobro pogleda svoju kuću, jer je više nikada neće vidjeti i da ko zna šta će biti sa njim.

Pored toga, svjedok-oštećeni T.DŽ. zv. „Z.“ je izjavio da je vidio kada je P. udario B.Z. šakom u glavu, od kojeg udarca je Z. pao, a zatim ga je nastavio udarati nogama po svim dijelovima tijela. Smatra do su to mogli vidjeti R.A., G.Dž. i O. O. Kada su odvezeni u D., već u prvom kontaktu sa O.O., rekao mu je „au, što i mene P. udari“. Naveo je, da on nije vidio da ga je P. udario, jer mu je od udaraca pozlilo, pa dosta toga nije mogao vidjeti. Izjasnio se, da postavlja imovinsko pravno zahtjev u iznosu od ... EUR. Prilikom unakrsnog ispitivanja od strane odbrane svjedok-oštećeni T. je izjavio da mu nije poznato da li je njegov iskaz koji je davao u istrazi u tužiteljstvu sniman, ali zna da mu je tužiteljica postavljala pitanja, a on je odgovarao. Odgovorio je da mu nije poznato da su dana ... godine u sukobu sa ARBiH na D. poginula 24 pripadnika HVO. Nakon predočavanja iskaza kojeg je dao u istrazi izjavio je, da je dobro vidio nož kojim mu je P. prijetio, da je bio dužine najmanje pet do šest centimetara, i da se ne sjeća je li bio na preklop, što je prema branitelju drugačije izjavio u istrazi, u kojem dijelu je svjedoku-oštećenom T. predočeno da je rekao, da je P. izvadio neki mali nožić, koji mu je ličio na čakiju, nakon čega je svjedok objasnio da je on već odgovorio, da je riječ o nožu kojim ga je on mogao zaklati, ubiti, a da li je to bila čakija ili nije, ne sjeća se. U pogledu zadobivenih šamara od P., naveo je da nisu bili jaki, ali mu je ipak od njih rasječena usna i arkada, ali da nije siguran da li je to od njegovih udaraca ili udaraca drugog vojnika. Naglasio je, da su ti udarci zadobiveni od optuženog na njega ostavili posljedice jer je on bio nemoćan, kao svezan, a da se P. življavao na njemu. Sjeća se da je P. na sebi imao uniformu, gore neku majicu, a dole šarene pantalone, dok se ne može sjetiti da li je imao opasač. Prilikom ispitivanja u istrazi je naveo, da je P. udario šakom u glavu B.Z. i objasnio da je to mogao vidjeti, jer je stajao pet do šest metara od njega. Naveo je, da o O.O. u istrazi ništa nije rekao, jer tada nije obraćao

pažnju na to, ali sada jeste, iz razloga što je O. umro pa stoga smatra da treba reći ono što zna o O. jer on to ne može reći. Na pitanje je odgovorio, da su u hodniku stajali u vrsti okrenuti leđima prema zidu, te da mu nije poznato da su se nakon rata optuženi P. i B. Z. sastajali u kafani kod I. H.

Da su kritične prilike kao civilne osobe zarobljeni T.DŽ. zv. „Z.“, R.A. i T.O., koji su bili u civilnoj odjeći i nisu imali naoružanja, a koji su zatim odvedeni u K.b. u S., i da je T. uveden u prostoriju za ispitivanje, potvrđeno je iskazom svjedoka P.Z., koji je pored ostalog naveo da je bio prisutan kada je u tu prostoriju ušao optuženi R.M. zv. P., koji se počeo T. obraćati povišenim tonom tražeći da preda oružje, pa mu je rekao „balijo, kako nemaš, puco si na mene“, nakon čega je on izišao iz te prostorije i nije se vraćao. Dalje je naveo, da su optuženi, vozač, oštećeni T. i on (P.Z.) otišli do T. kuće po oružje, gdje je pronađena automatska puška i pištolj, koje oružje je nosio optuženi. Na pitanje svjedok je izjavio, da je moguće da je uzimanju podataka prisustvovao M.V., i dok je on bio prisutan da T. niko nije šamarao, na njemu nije primjetio nikakve povrede, niti je vidio da je optuženi P. prijetio nožem T.

Cijeneci iskaz svjedoka oštećenog T.DŽ. zv. „Z.“, ovaj sud je prihvatio kao vjerodostojan navedeni iskaz, smatrajući da je njegov iskaz ubjedljiv u iznošenju načina i okolnosti pod kojima je optuženi R.M. zv. „P.“ fizički i psihički zlostavljao oštećenog, te ocijenivši da je iskaz oštećenog iz istrage podudaran sa iskazom kojeg je dao na glavnom pretresu, pa stoga cijenio neosnovanim prigovor branitelja u pogledu različitog opisa noža od strane oštećenog T., kojim mu je prijetio optuženi. Ovo stoga što je oštećeni T. objasnio da je jasno vidio u ruci optuženog nož kojim mu je prijetio, a da li je bio na preklop ili nije, to nije siguran, navodeći da se uglavnom radilo o nožu kojim ga je mogao zaklati, ubiti. Takođe je ovaj sud iskaz oštećenog T. ocjenio ubjedljivim i prihvatljivim i u pogledu drugih okolnosti o kojima se izjašnjavao, a koje se odnose i na postupanje optuženog prema drugim zatočenim osobama i to oštećenima O. O. i B.Z. Na vjerodostojnost iskaza svjedoka-oštećenog T.DŽ. zv. Z. nije od uticaja ni iskaz svjedoka K. D., koji je pored ostalog naveo da je, na ulazu K.b. sreo optuženog R., potom P. i oštećenog Z. na udaljenosti manjoj od metra, koji su negdje otišli, ali da na Z. nije vidio nikakve povrede. Ovaj dio iskaza pomenutog svjedoka, ovaj sud cijeni nepreciznim, jer je sasvim moguće da povrede na oštećenom Z. nije vidio, ali to što on nije vidio ne isključuje da ih Z. nije imao, niti tako nešto svjedok tvrdi (da ih nije imao, već da ih nije vidio). Da li u prolazu nešto vidimo ili ne, to zavisi od naše moći zapažanja, da li obraćamo dovoljno pažnje ili ne obraćamo.

Pored toga, iskaz oštećenog T.DŽ. zv. „Z.“ potkrijepljen je iskazima drugih svjedoka, pa tako i pročitanim iskazom svjedoka R.A. (koji je u međuvremenu umro), a iz kojeg iskaza proizilazi da je dana ...godine uhapšen zajedno sa T.DŽ. i T. O., da su odvedeni u K.b. u S. i da je Dž. na ispitivanje odveo P. Z. Potvrдио je, da je oštećeni T.DŽ. nakon što je vraćen sa ispitivanja bio sav modar po licu i glavi poslije povratka od njegove kuće gdje je predao službeni pištolj i pušku rekavši mu to, i da ga je prebio R.M. zv. „P.“, kojeg je Dž. od ranije dobro poznao. Iz

navedenog iskaza svjedoka proizilazi, da su njega (R.A.), T.O., T.DŽ., G.DŽ., O.O., B.Z. i još neke, postrojili u hodniku i da je vidio, kada je jedan vojnik udario šakom u glavu B.Z., koji je tada bio starosti oko 65 godina, od kojeg udarca je pao, a zatim ga je ovaj vojnik nastavio udarati nogama i palicom, što je trajalo 10 do 15 minuta. Potvrdio je, kako to proizilazi iz iskaza navedenog svjedoka, da je i na oštećenom O.O. vidio modrice ispod očiju i da je bio sav krvav, rekavši mu da ga je tukao P. Naveo je da mu je poznato, da je T.DŽ. zv. Z. iz zajedničke prostorije izvođen, a kada se vratio u tu prostoriju sav je bio modar, da ga nisi mogao prepoznati, pa su zatočenici koji su bili u toj prostoriji skidali sa sebe potkošulje, kvasili ih u vodu i stavljali mu obloge. U unakrsnom ispitivanju svjedok R. je odgovorio da je samovoljno napustio rezervni sastav policije, da je imao pušku papovku, tu pušku su mu oduzeli „četnici“ kada su ga uhapsili u selu B., da je B.Z. bio lijevo, treći u redu do njega, da mu nije tada bio poznat vojnik koji je udarao Z., ali mu je to rekao O., da je dobro poznao R.M. Nadalje je odgovorio da mu nije poznato da su se nakon rata B.Z. i optuženi sastajali i pričali u kafani I.H., te da je on davao prije mnogo godina iskaz u SIPI. Takođe je na pitanje odgovorio, da mu nije poznato za pogibiju 24 pripadnika HVO u sukobu ARBiH i HVO dana 13.07.1993. godine na platou D. v., ali mu je poznato da je u martu i aprilu 1993. godine bilo oružanih sukoba između ARBiH i HVO na R., koja je udaljena oko 5-6 km od S. i pripadala s... općini.

Iako svjedok R.A., kako to proizilazi iz njegovog pročitano iskaza, nije bio očevidac kada je optuženi P. udarao oštećenog T.DŽ. zv. „Z.“, niti kada mu je prijetio nožem i prisiljavao ga da kaže gdje je oružje, niti je čuo da je optuženi ovom oštećenom prijetio, govoreći mu, „da još jednom pogleda svoju kuću, jer je više nikada neće vidjeti i tko zna šta će biti sa njim“, on je potvrdio ono što je on vidio, i to da je ovaj oštećeni bio sav modar po licu i glavi poslije povratka od njegove kuće gdje je predao službeni pištolj i pušku i da mu je tada oštećeni T. rekao da ga je prebio R.M. zv. „P.“. Dakle, iz pročitano iskaza svjedoka R.A. proizilazi, da je oštećeni izvođen iz zajedničke prostorije, a kada se vratio u tu prostoriju sav je bio modar, navodeći „da ga nisi mogao prepoznati“, pa su zatočenici koji su bili u toj prostoriji skidali sa sebe potkošulje, kvasili ih u vodu i stavljali mu obloge, pa i ovaj pročitani iskaz svjedoka ovaj sud prihvata ubjedljivim i istinitim, koji potkrijepljuje iskaz svjedoka oštećenog T., koji se o tome detaljno izjašnjavao, navodeći da su udarci koje je zadobio od optuženog na njega ostavili posljedice, jer je bio nemoćan, kao svezan, a optuženi se izživljavao na njemu.

Prigovor branitelja da postoji mogućnost da je svjedok R. zamijenio situaciju i mjesto gdje se desilo udaranje oštećenog T., da je moguće da je to bilo u logoru Č., a to iz razloga što je na pitanje oštećeni potvrdio da je izvođen na sprat, ali da nešto očisti, ovaj sud je takav prigovor branitelja ocijenio neprihvatljivim. Ovo iz razloga što je pouzdano utvrđeno da su svjedok R. i oštećeni T. zarobljeni i dovedeni skupa sa T.O., da su se nalazili u istoj prostoriji, pa je sasvim jasno da je svjedok mogao vidjeti sve ono kako je to i iskazao. Sasvim je razumljivo da svjedok nije bio u situaciji tačno precizirati kada je to bilo, kako zbog okolnosti koje su tada vladale, tako i zbog proteka vremena, ali je izvjesno da je to bilo za vrijeme njihovog zatočeništva u K.b. Pri tome je ovaj sud imao u vidu, da udarce koje je oštećeni T. zadobio od

nekog vojnika, navodeći da ga je istukao kao „kad bokser udara vreću“, nije pripisao on, niti svjedok R. optuženom, što u konačnom upućuje na zaključak da su oštećeni T. i svjedok R. u odnosu na postupanje optuženog P. govorili istinu.

Pored okolnosti da je oštećeni T.DŽ. zv. Z. uhapšen i zatočen u K.b., svjedok P.Z. je potvrdio da ga je uveo u prostoriju za ispitivanje, u koju prostoriju je ušao optuženi R.M. zv. „P.“, koji se počeo T. obraćati povišenim tonom tražeći da preda oružje, pa mu je rekao „balijo, kako nemaš, puco si na mene“, nakon čega je on izašao iz te prostorije i nije se više vraćao. Poslije toga su on, P., vozač i T.DŽ. otišli do DŽ. kuće po oružje, gdje su pronašli automatsku pušku i pištolj, a oružje je nosio R.M. Iskaz svjedoka P.Z. potvrđuje dijelove iskaza oštećenog T. i u pogledu iskazane određene agresivnosti optuženog prema oštećenom T. kada mu traži da preda oružje, dok u pogledu ostalih radnji koje je optuženi preduzimao prema oštećenom, tukao ga i prijetio mu, svjedok navodi da je izašao iz prostorije i ništa više nije vidio.

Ocjenjujući suočenje svjedoka-oštećenog T.DŽ. zv. Zela i svjedoka P.Z., ovaj sud je zapazio, da je svjedok P. tom prilikom rekao: „ja ne smijem reći da sam vidio te fizičke kontakte.“ Dakle, svjedok P. nije isključiv u odnosu na tvrdnju svjedoka-oštećenog T. da mu je optuženi prijetio i šamarao ga, te da je P. to mogao, pa i morao vidjeti. Dakle, pri suočenju svjedok P. ne tvrdi da to optuženi nije radio, već da „ne smije reći da je to vidio“. Stoga ovaj sud cijeneći iskaz svjedoka P. nalazi da je isti vjerodostojan i uvjerljiv u pogledu iskazane agresivnosti optuženog kada od oštećenog T. traži da preda oružje, dok u pogledu radnji koje je optuženi preduzimao prema oštećenom, taj dio njegovog iskaza cijeni neuvjerljivim i upravljanim na pomaganje optuženom, jer iz riječi izgovorenih prilikom suočenja bi proizlazilo, da je svjedok kao očevidac mogao to sve da vidi i čuje, ali da to on ne smije reći. Tako, svjedok ne tvrdi da to nije vidio, već da ne smije reći, a kao razlog za takvo postupanje svjedoka, ovaj sud nalazi u činjenici, da su svjedok P. i optuženi R. bili suborci, obojica žive u S., u maloj sredini, pa zbog eventualne reakcije na njegove riječi naveo je, da je on izišao i ništa nije vidio.

Iz iskaza svjedoka M.V. proizilazi da je u mjesecu ... godine bio pripadnik vojne policije HVO i obavljao dužnosti vozača, dostavljača hrane, a vršio je i dežuru. Od tog vremena je poznavao R. M. zv. „P.“ i T.DŽ. zv. „Z.“, koji je prije rata bio saobraćajni milicioner, a kojeg je u K.b. doveo P.Z., a on ga je čuvao da ga neko ne bi dirao. Naveo je, da u vrijeme dok je bio sa T. nije vidio da je u tu prostoriju ulazio M.R. zv. „P.“, dok mu je poznato da je P.Z. sa još jednim vojnikom odveo T.DŽ. kući da preda oružje. Dalje navodi, da je prije tog odlaska u prostoriju dolazio i optuženi R.M. koji je od T. tražio oružje i galamio na njega, ali da mu nije prijetio da će mu kidati komade mesa ako ne prizna za oružje, niti je imao nož. Poslije rata se sretao sa Dž., ali o ratnim događajima nisu razgovarali i nije mu se žalio na optuženog R.M. U unakrsnom ispitivanju svjedok M. je rekao da optuženi R.M. nije govorio Dž., „balijo predaj oružje“, ali da jeste galamio i tražio da preda oružje i da je sa T.DŽ. pored P.Z. po oružje otišao i optuženi R.M.

Iskaz svjedoka M.V. ovaj sud cijeni neuvjerljivim i nalazi da je kontradiktoran sam sebi, jer u jednom dijelu svog iskaza kaže da, dok je on bio sa oštećenim T., nije vidio da je u prostoriju ulazio R.M. zv. P., da bi u daljem dijelu iskaza rekao, da je u prostoriju u kojoj je bio oštećeni T. dolazio i optuženi R.M. koji je od T. tražio oružje i galamio na njega, ali da mu nije prijeto da će mu kidati komade mesa ako ne prizna za oružje, niti da je sa sobom imao nož.

Ocjenujući suočenje svjedoka-oštećenog T.DŽ. zv. Z. i svjedoka M.V., ovaj sud uočava da je svjedok M. izbjegavao odgovoriti na tvrdnju oštećenog T. da li je čuo kako optuženi prijeto oštećenom. Navodi da je poslije rata više puta sjedio sa T. i on mu nikada nije spomenuo da ga je optuženi udarao, što po ocjeni ovog suda, takva činjenica nije od značaja, je li oštećeni svjedoku spominjao udaranje od strane optuženog ili nije. Pored toga, iskaz svjedoka M. je suprotan iskazu svjedoka P.Z., koji je naveo da je R.M. jačim tonom tražio od T. oružje rekavši mu „balijo, kako nemaš, puco si na mene“, a da su poslije toga on, optuženi, vozač i T.DŽ. otišli do DŽ. kuće po oružje. Nasuprot ovome svjedok M. je u unakrsnom ispitivanju izjavio, da je optuženi od oštećenog T. tražio oružje, ali nije galamio niti ga nazivao balijom, dok je u direktnom ispitivanju rekao da je optuženi galamio na oštećenoga. Zbog toga je ovaj sud takav iskaz svjedoka M.V. ocijenio neuvjerljivim i upravljenim na pomaganje optuženom, kao i iskaz svjedoka P.Z. Ovo i stoga što je ovaj svjedok, kao i u slučaju svjedoka P., bio suborac sa optuženim, žive u S. u maloj sredini, pa u takvoj situaciji je izbjegao teretiti optuženog, već samo reći da je optuženi galamio na oštećenog.

Kako su dakle, prilikom suočenja svjedoka-oštećenog T.DŽ. zv. Z. i svjedoka P.Z., te svjedoka T.DŽ. zv. Z. i svjedoka M.V., svi svjedoci ostali kod svojih datih iskaza, s tim što je svjedok P.Z. tom prilikom rekao „ja ne smijem reći da sam vidio te fizičke kontakte“, a koji iskazi su već ocijenjeni od strane ovog suda, tako da ni provedenim suočenjem nije doveden u sumnju iskaz svjedoka-oštećenog T.DŽ. zv. Z. Vjerodostojnost iskaza svjedoka T. nije dovedena u sumnju niti prigovorom branitelja da svjedoci P. i M. ne samo da ne potvrđuju iskaz T., već da tvrde, da nisu vidjeli da je optuženi udarao i prijeto oštećenom, jer navedene iskaze ovih svjedoka P. i M., ovaj sud nije mogao ocijeniti vjerodostojnim.

U nastojanju predstavljanja da se optuženi R.M. zv. „P.“ u inkriminisano vrijeme nije nalazio u K.b., svjedočili su svjedoci M.P. i S.M., koji su u to vrijeme bili pripadnici vojne policije HVO u S. Naveli su, i to svjedok M.P., da je dana ... godine bio na terenu na K. i da je godine ranjen, da ga je tada optuženi P. izvukao sa prve crte, koga poznaje od prije rata, te da je i P.I. tada bio na K. Svjedok M.P. je naveo, da je nakon ranjavanja prevezen u Č. i tu je ostao ležati sve do dana ... godine, kada je pušten na kućnu njegu i da je bio kod sestre sve do ... godine u G., ali da nema ništa od medicinske dokumentacije iz tog vremena. Ističe da krajem ... mjeseca ... godine nikako nije mogao biti u K.b., da mu nije poznato da je optuženi nekoga tukao niti se njemu ko žalio na optuženog. I svjedok S.M. je naveo da mu je dan godine ostao u sjećanju, jer je bio napad na S. iz pravca M.i da je bilo dosta poginulih. Sjeća se da je dana godine dovedena grupa muškaraca bošnjačke nacionalnosti u K.b., da optuženog poznaje od

prije rata, a da ... godine optuženi nije bio u K.b., već da se nalazio na terenu u M., jer je jedna veća grupa otišla na teren, dok su sa terena se vratili poslije godine.

Opisujući optuženog R. M. oba svjedoka su naveli da je tada bio mršaviji, težine oko 70 do 80 kg i da je bio kratko ošišan, a svjedok S. i da je optuženi nosio maskirnu uniformu sa bijelim opasačem. U unakrsnom ispitivanju svjedok M. je odgovorio da je pravomoćno osuđen zbog krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva, a sve to zbog nečovječnog postupanja prema civilima zatvorenim u K.b. u S., te da ne zna tko je F.S.

S tim u vezi, svjedokinja K.M. je izjavila da je ona sestra M.P. koji je početkom rata bio pripadnik VP HVO u S., da je dana 15.07.1993. godine ranjen u nogu i grudni koš, nakon čega je ležao u vojnom stacionaru u Č., gdje mu je odlazila svaki dan u posjetu, jer on nije bio pokretan i nije izlazio iz stacionara, dok je po izlasku iz stacionara bio kod nje na kućnoj njezi u selu G., općina Č., da nigdje nije izlazio iz kuće i da je kod nje bio sve do polovine godine. Na upit tužiteljice svjedokinja odgovara da joj je poznato da je njen brat pravomoćno osuđen i da je odležao kaznu.

Iz presude Kantonalnog/Županijskog suda u Mostaru broj 07 0 K 000205 09 K 2 od 06. 11.2009. godine i presude Vrhovnog suda F BiH broj 07 0 K 000205 10 Kž od 07.04.2010. godine proizilazi da je M. P. oglašen krivim za krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. preuzetog KZ SFRJ i osuđen, te da je djela za koja je osuđen počinio u dane godine, ... godine i godine.

Međutim, iz iskaza svjedoka K.D. proizilazi, da su dana 15.07.1993. godine u borbama ranjeni M.P.i P.I., da su svi oni bili pripadnici VP HVO, da su se trebali dana ... godine vratiti u svoju postrojbu u S.. Naveo je da poznaje T.DŽ. zv. „Z.“ od prije rata jer je on radio kao milicioner, da je dana ... godine sreo na ulazu K.b. Z., R.M. zv. „P.“ i P.Z. koji su negdje otišli, a kasnije je saznao da su išli po neke puške, da je bio od T. na udaljenosti do jedan metar i da na njemu nije vidio nikakve povrede, niti je sa njim tada razgovarao.

Iskaze svjedoka odbrane M.P. i K.M., koji su navodili da u inkriminisano vrijeme optuženi R.M. zv. „P.“ nije bio u K.b. u S., dajući mu na taj način alibi, ovaj sud nije prihvatio pouzdanim. Ovo stoga što njihovi iskazi nisu ubjedljivi, a niti odgovaraju podacima iz pravomoćne presude, kojom je utvrđeno vrijeme učinjenja krivičnog djela za koje je tada optuženi M.P. oglašen krivim i osuđen. Nadalje, iz iskaza svjedoka S.M. proizilazi da je optuženi u K.b. došao poslije ... godine, što ovaj sud prihvata da bi se moglo raditi o danu ... godine, a u kojem dijelu takav iskaz pomenutog svjedoka se podudara sa iskazom svjedoka K.D., koji je određeno naveo da je dana godine sreo na ulazu u K.b. Z., R.M. zv. „P.“ i P.Z. koji su negdje otišli. Prema ocjeni ovog suda, to se podudara sa prethodnim iskazima svjedoka oštećenog T.DŽ. zv. Z., svjedoka P.Z. i drugih, koji su se izjašnjavali na te okolnosti, a iz kojih dijelova iskaza pomenutih svjedoka proizilazi da se optuženi dana godine nalazio u K.b., pa

ovaj sud je prihvatio u tom dijelu vjerodostojnim njihove iskaze. Nadalje, iskaz svjedoka K.D. u tom dijelu se podudara sa dijelom iskaza svjedoka P.I., koji je naveo da je od ... mjeseca . godine bio pripadnik VP HVO u S., od kada poznaje optuženog, sa kojim je od .. do .. godine bio u M. na liniji, da je dana godine ranjen, da su zajedno on i optuženi izvlačili ranjenike, da je nakon što je previjen u Č., otišao u D. kod ujaka i prenoćio, a da mu je to veče opremu donio R.M., rekavši mu da će prenoćiti kod oca u Č. Ovaj svjedok je sasvim određeno naveo, da su njih dvojica sutradan ...godine otišli zajedno u S., i da su ujutro došli oko 9 sati.

Iskaz svjedoka P.I. u tom dijelu ovaj sud je prihvatio vjerodostojnim, jer se svjedok na ove okolnosti određeno izjašnjavao, što je zaista ubjedljivo i nije bilo nikakvog razloga za neprihvatanje njegovog iskaza istinitim. Pored toga, da se optuženi dana ...godine nalazio u K.b. u S. potvrđeno je iskazima prethodno navedenih svjedoka, o kojima se ovaj sud već izjašnjavao u ovoj presudi. Stoga je neprihvatljiva teza odbrane da optuženi kritične prilike nije bio u K.b. i da prema oštećenom T.DŽ. nije mogao preduzeti radnje opisane u tački 1. izreke ove presude.

Neosnovanim je ocijenjen i prigovor branitelja o nejednakom tretmanu pred sudom svjedoka odbrane K.M. i K.D. i svjedoka tužiteljstva-oštećenih, koji su imali psihološku podršku Odjela za podršku svjedocima, koju svjedoci odbrane nisu imali, te da je zbog toga povrijeđeno pravo na odbranu optuženog. Ovo iz razloga što se ne radi o nejednakom tretmanu svjedoka obzirom da navedeni svjedoci na koje se branitelj poziva, nisu ni predloženi na okolnosti predmetnih dešavanja koja su optuženom stavljena na teret, jer nisu bili očevidci dešavanja, dok su oštećeni kao svjedoci tužiteljstva se izjašnjavali upravo na te okolnosti, što je ustvari reprodukcija preživljenog iz kojih razloga im je i potrebna psihološka podrška. Međutim, kako se Odjel za podršku svjedocima nalazio pri tužiteljstvu, a ne sudu, postojala je mogućnost da se i za navedene svjedoke zatraži psihološka podrška ukoliko je za istom postojala potreba, što od strane branitelja u tom pravcu nije argumentirano. Potpuno je proizvoljan i kao takav neprihvatljiv prigovor da je radi nejednakosti postupanja prema svjedocima povrijeđeno pravo na odbranu optuženog, bez ikakvih pojašnjenja u čemu bi se isto ogledalo posebno s obzirom na prethodno izjašnjenje ovog suda.

Da je kritične prilike optuženi R.M. zv. „P.“ preduzimaao prema oštećenom O.O. (koji je u međuvremenu umro) radnje opisane u tački 2 izreke ove presude proizilazi iz pročitanih iskaza ovog oštećenog datih u istrazi, koji je naveo da je dana godine zarobljen i zajedno sa ostalim zarobljenim civilima bošnjačke nacionalnosti doveden u K.b. u S..Tu je zatekao tri pripadnika HVO, među njima i optuženog R.M. koga u to vrijeme nije poznao. Naveo je, da ga je optuženi R. šakom udario u predio lica sa lijeve strane od čega ga je odmah oblila krv, pa nakon toga su sa drugim zarobljenicima odvedeni u jednu drugu prostoriju, gdje su se poredali u vrstu tako da su stajali uza zid licem okrenuti prema zidu. Tada je dobio više udaraca pendrekom u predjelu leđa, ali nije vidio tko ga udara, ali su mu drugi zarobljenici rekli da se onaj koji je njega udario preziva R., a nadimak mu je P., a to su mu rekli ljudi koji su P.

poznavali od ranije. Pored toga, u okviru svog svjedočkog iskaza prepoznaje R. (optuženi je bio prisutan davanju iskaza svjedoka-oštećenog), kao osobu koja ga je te prilike udarila šakom u lice, s tim što je naveo da je tada bio deblji nego te prilike. Objasnio je, da kada je prešao u G., iz gornje vilice su mu ispadali zubi zbog čega smatra da je to od posljedice udaraca koje je zadobio od optuženog. Potvrdio je u svom iskazu, da su sa njim u K.b. bili F.S. i T.DŽ. Naveo je da se ne sjeća da li je R.M. bio u uniformi, ali se sjeća da je imao bijeli opasač. U kasnije datom iskazu iz istrage od ... godine koji je pročitao, proizilazi da je zarobljen sa još nekoliko civila bošnjačke nacionalnosti od strane HVO, doveli su ih pred K.b. i ponovo pripadnici HVO udarali, ali njega tada nije niko dirao. U K.b. jedan pripadnik HVO je pitao odakle su i gdje su zarobljeni, a drugi ih je tukao. Tada je čuo od jednog od zatvorenika koji su stajali poredani u vrsti „uh, što nas P. pobi“, pa upravo taj P. ga je udario svom snagom zatvorenom pesnicom po ustima u predio ispod nosa i tada ga je cijelog oblila krv, a nakon tog udarca za desetak do petnaest dana svi prednji zubi iz gornje vilice su bili rasklimani i počeli ispadati jedan po jedan.

Činjenica da je oštećeni O. za optuženog naveo da je bio deblji u vrijeme predmetnih zbivanja u odnosu na vrijeme kada je on ispitivan, iako su drugi svjedoci izjavili da je optuženi tada bio mršaviji, što je prigovoreno od strane branitelja u smislu nevjerodostojnosti i nepouzdanosti njegovog iskaza, ovaj sud cijeni da ta činjenica (da je optuženi bio deblji u vrijeme predmetnih zbivanja), ne dovodi u sumnju istinitost njegovog iskaza. Razlika u odnosu na težinu optuženog, nije od značaja, kakvim to predstavlja branitelj, niti je odlučna činjenica, posebno što nema sumnje da je oštećeni O.O. identifikovao optuženog kao osobu koja ga je snažno udarila ispod nosa da ga je oblila krv, pa kako je iskaz oštećeni davao poslije dužeg proteka vremena sasvim je moguće da je oštećenom optuženi izgledao deblji, što je stvar sposobnosti pamćenja i reprodukovanja upamćenog i koja nije jednaka kod svih osoba, tako da su moguća određena odstupanja koja nastaju i zbog proteka vremena od predmetnih događaja, okolnosti o kojima se svjedoči te prisutnog straha od strane optuženog. Stoga je ovaj sud pročitani iskaz svjedoka oštećenog O.O. prihvatio vjerodostojnim, nalazeći da nije imao nikakvog razloga da optuženog, kojeg do tada nije poznao, tereti za nešto što isti nije prema njemu učinio.

Vjerodostojnost pročitanih iskaza svjedoka O.O. nije dovedena u pitanje ni tvrdnjom odbrane da je ovaj svjedok različito iskazivao u pogledu udaranja od strane optuženog, pa je tako u prvom iskazu iz istrage naveo da ga je „udarilo u predio lica sa lijeve strane“, dok je u kasnijem iskazu naveo da ga je „udarilo po ustima u predio ispod nosa“, za koje ovaj sud cijeni da se ne radi o različitom iskazivanju oštećenog, već upravo o istom dijelu lica koje se precizira. Neprihvatljiva je i tvrdnja odbrane da oštećeni O. nije prepoznao optuženog R. prilikom davanja iskaza u istrazi, koji je tome bio prisutan, jer kako je to prethodno navedeno u okviru svog svjedočkog iskaza ovaj oštećeni je identifikovao optuženog kao osobu koja ga je kritične prilike jako udarila šakom u predio lica sa lijeve strane od čega ga oblila krv.

Pored toga, pročitani iskaz svjedoka O.O. potkrijepljen je i iskazom svjedoka R.A., koji je potvrdio da je na licu ovog oštećenog vidio modrice ispod očiju, da je bio sav krvav i da mu je

rekao da ga je tukao P. Takođe i iz iskaza svjedoka-oštećenog T.DŽ. zv. „Z.“ proizilazi da je i on kod oštećenog O. na lijevoj strani usne vidio krv koja mu je kapala na košulju i da mu je u D. u prvom kontaktu oštećeni O. rekao „au, što i mene P. udari“. Nadalje, iz iskaza svjedoka-oštećenog O.O. proizilazi da su mu se nakon prelaska u G. rasklimali zubi, koje je rukom vadio za koje je iskazao da smatra da je to posljedica udaraca koje je zadobio od optuženog.

Prigovor odbrane da je svjedok T.DŽ. zv. „Z.“ tek na glavnom pretresu prilikom saslušanja pomenuo oštećenog O.O., kojeg u istrazi nije pominjao, je po ocjeni ovog suda tačan, ali samo zbog toga vjerodostojnost njegovog iskaza nije dovedena u pitanje. Ovo stoga što je svjedok objasnio da u istrazi o tome uopće nije bio ni pitan, niti je tome tada pridavao značaj, ali nakon što je oštećeni O.O. umro, naveo je, da je osjećao obavezu i dužnost da treba reći ono što je vidio i što zna, jer to O. više ne može reći.

Branitelj je prigovorio čitanju zapisnika o saslušanju svjedoka O.O. iz istrage od ...godine, koji svjedok je u međuvremenu umro, tvrdeći da je optuženom povrijeđeno pravo na odbranu, a to iz razloga što prilikom saslušanja navedenog svjedoka nije vršeno snimanje audio ili audiovizuelnim sredstvima i što u zapisniku nisu sadržana pitanja koja su mu bila postavljena u odnosu na događaj o kojem je svjedočio. Međutim, ovaj sud nalazi da je neosnovan prigovor branitelja, iz razloga na koje se poziva. Činjenica da je svjedok u međuvremenu umro, ukazuje na pravilnost postupanja suda u pogledu čitanja njegovog iskaza iz istrage. Sama okolnost da nije vršeno snimanje audio ili audiovizuelnim sredstvima, nemaju značaj kakav pridaje branitelj. Što se tiče navoda da u zapisnik nisu unijeta postavljena pitanja svjedoku, ovaj sud cijeni da to nije bilo nužno unijeti, s obzirom na odredbu člana 100. stav 7. ZKP FBiH, koja propisuje da se „Poslije općih pitanja svjedok poziva da iznese sve što mu je o predmetu poznato, a zatim će mu se postavljati pitanja radi provjeravanja, dopune i razjašnjenja“. Dakle, proizilazi da u konkretnoj situaciji nije postupljeno protivno naprijed citiranoj zakonskoj odredbi, jer ona propisuje postavljanje pitanja samo radi provjeravanja i dopune razjašnjenja. Pored toga, imajući u vidu da su u zapisniku sadržani bitni podaci o toku i sadržaju preduzete radnje prilikom davanja iskaza od strane pomenutog svjedoka, koji obuhvataju početak, redosljed odvijanja i završetak, a što su sve preduvjeti za vjerodostojno predstavljanje iste, pa kako branitelj nije dao pojašnjenje zbog čega bi ovakvim postupanjem optuženom bilo povrijeđeno pravo na odbranu, to se pomenuti prigovor zbog svoje neargumentiranosti nije ni mogao prihvatiti.

Da je optuženi R.M. zv. „P.“ nečovječno postupao prema zatočenom oštećenom B.Z. na način da ga je fizički snažno udarao potvrđeno je iskazom svjedoka G.DŽ., koji je naveo da je u podrumskim prostorijama K.b. zatekao T.DŽ. zv. „Z.“, B.Z., Dž.I., Dž.I. i još nekoliko ljudi, te je potvrdio da su svi izvedeni u hodnik, naređeno im je da se okrenu prema zidu sa podignutim rukama uvis, a tu su bili i T.DŽ. i B.Z., a vidio je i optuženog R.M. zv. „P.“, koji je pored njih prolazio sa palicom u ruci, kojeg je od ranije poznavao. Naveo je, da je vidio kada je P. prišao Z., koji je bio stariji čovjek i imao sigurno preko 60 godina, udario ga šakom u glavu, nakon

čega je on pao, pa dok je ležao, nastavio ga udarati i nekoliko puta ga udario nogama u predjelu grudi i stomaka. Objasnio je, da je to mogao jasno vidjeti iako se nalazio u vrsti, okrenut prema zidu, jer je Z. bio četvrti do njega, a on je sve gledao „preko oka“. Naveo je, da je njega R.M. zv. „P.“ pitao gdje mu je puška, pa kada je on odgovorio da je nema, on mu je rekao da je bolje da kaže nego da on primjenjuje druge metode. U tom trenutku prilazi im čovjek koji se zove R.M. zv. „D.“ i govori „ovoga nećeš dirati“. U unakrsnom ispitivanju odgovara da je u to doba optuženi R. bio nešto mršaviji nego danas, na sebi je imao šarene maskirne pantalone, dok se ne može sjetiti da li je imao opasač. Nije mu poznato da li su se nakon rata u kafani I.H. sastali i razgovarali optuženi P. i B. Z.

Iskaz svjedoka G.DŽ. ovaj sud je ocjenio vjerodostojnim, jer je isti jasno iskazao ono što je vidio i opisao gdje se tačno nalazio u odnosu na oštećenog B., te kako je gledao i detaljno opisao postupanje optuženog te prilike, kao i ko se od zatočenika nalazio postrojen u vrsti i ko je to udaranje oštećenog B. od strane optuženog mogao vidjeti.

Svjedokinja K.D. je izjavila da je prije rata živjela u S. sa ocem B.Z., majkom, sestrom i bratom, da je otac poznavao R.M. zv. „P.“ jer je njegova sestra Z. živjela kod njene sestre i zeta I.S. i I.H. Da je njen otac uhapšen i zatočen u K.b. saznala je od majke, koja mu je tamo išla i kroz neke rešetke dala mu pribor za brijanje. Oca je vidjela u ... mjesecu ... godine kada je pušten iz logora i došao u B., te joj je tada govorio da je u K.b. ugledao P., zbog čega se obradovao smatrajući da će ga on spasiti, međutim on ga je udario šakom u glavu, tako da je on od tog udarca pao na pod, pa da ga je P. nastavio udarati petnaest do dvadeset minuta. Rekao joj je da mu je P. slomio četiri rebra, te da je u K.b. udaran u nekom hodniku. Misli da nije imao medicinsku dokumentaciju o slomljenim rebrima dok je bio u logoru u K.b., a u G. mu je dr. K. nakon pregleda rekao da su mu slomljena četiri rebra, te je na pitanje svjedokinja potvrdila da je doktor K. također bio zatočenik. Navela je, da je njen otac Z. nakon rata živio u N., a svake godine bi dolazio preko ljeta na ove prostore. Nikad joj nije govorio da je poslije rata viđao R.M. U unakrsnom ispitivanju odgovara da je prije saslušanja na glavnom pretresu razgovarala dvadesetak minuta u tužiteljstvu sa tužiteljicom, a da o tome nije vođen nikakav zapisnik. Nije joj poznato da li je njen otac prije odlaska u N. ispitivan od nekoga na okolnosti dešavanja u K.b. Navela je, da joj njen zet I.H. nije pričao da se poslije rata viđao i razgovarao sa R.M. Nadalje je istakla, da kada su se njena sestra i zet vratili iz NJ. nisu se mogli vratiti u svoju kuću u S., jer im to nisu dali R., tako da su kuću vratili tek 2000. godine kada je došlo do masovnog povratka prognanih, dok kafanu koja je bila u prizemlju kuće nisu mogli vratiti još za godinu dana.

Iako se radi o posrednom iskazu svjedokinje K.D., koja je kćerka oštećenog B.Z., koji je u međuvremenu umro, ovaj sud je njen iskaz ocjenio vjerodostojnim, nalazeći da svjedokinja nije imala razloga da tereti optuženog za nešto što optuženi nije učinio, već je dosljedno prenijela sve ono što joj je otac ispričao, a što je sasvim ubjedljivo. Međutim, dio iskaza ove svjedokinje koji se odnosi na povrede koje je oštećeni B., njen otac zadobio od optuženog (da

su mu bila slomljena četiri rebra), ovaj sud smatra irelevantnim s obzirom da takve inkriminacije optužnim aktom nisu stavljene na teret. Pored toga, kada se iskaz ove svjedokinje dovede u vezu sa iskazom svjedoka G.DŽ., ovaj sud nalazi podudarnost u njihovim iskazima da je optuženi prvo jak udarac šakom oštećenom Z. zadao u glavu, od kojeg udarca je pao, a zatim ga nastavio udarati po cijelom tijelu, kao i da je te udarce zadobio od optuženog P., kojeg je oštećeni dobro poznavao.

Pored toga, da je optuženi P. u K.b. udario zatočenog oštećenog B.Z., potkrijepljeno je i dijelovima iskaza svjedoka T.DŽ. zv. „Z.“ i R.A.. Tako je svjedok T.DŽ. zv. „Z.“ pored ostalog izjavio, da je vidio kada je optuženi P. udario šakom oštećenog B.Z., od kojeg udarca je Z. pao, a zatim ga optuženi nastavio udarati nogama po svim dijelovima tijela. Navodi da su to mogli vidjeti R.A., G.DŽ. i O.O. Dovodeći u vezu iskaz svjedoka T.DŽ. zv. „Z.“ sa iskazom svjedoka G.DŽ. i K.D., te svjedoka R.A., ovaj sud utvrđuje da se oni međusobno podudaraju. Tako iz iskaza svjedoka R.A. proizilazi, da je vidio da je jedan vojnik udario šakom u glavu B.Z. koji je od udarca pao, a zatim ga isti nastavio i dalje udarati nogama i palicom, što je trajalo 10 do 15 minuta. Ističe, da je u to vrijeme Z. imao oko 65 godina starosti, da se nalazio lijevo od njega, treći u redu i da je to mogao vidjeti. Naveo je da mu nije bio poznat vojnik koji je udario Z., ali mu je O.O. rekao da je Z. udario R.M.

Odbrana je prigovarala da je optuženi R.M. zv. P. učinio krivično djelo opisano u tački 3. izreke ove presude, iz razloga što O.O. nije poznavao optuženog pa zbog toga da nije ni mogao reći R.A. da je oštećenog B.Z. udario optuženi. Međutim, pri tome odbrana potpuno zanemaruje činjenicu da su zatočenici međusobno jedni drugima govorili ko je koga udario, tako da je O.O. iako tada nije poznavao optuženog mogao od drugih saznati ko je udario oštećenog B.Z. i to prenijeti R.A., a pored toga to udaranje oštećenog B.Z. su vidjeli i svjedoci T.DŽ. zv. Z. i G.DŽ. koji su rekli da je oštećenog B. udario upravo optuženi, koga su oni dobro poznavali.

Prigovor odbrane da se iskazu svjedoka T.DŽ. zv. „Z.“ nije mogla pokloniti vjera, jer su svi saslušani svjedoci iskazali da su u podrumskim prostorijama bili okrenuti glavom prema zidu, dok je ovaj svjedok iskazao da je bio okrenut glavom naprijed, ovaj sud cijeni neosnovanim, i na taj način vjerodostojnost njegovog iskaza nije doveden u pitanje. Ovo iz razloga, što iz iskaza svjedoka T.DŽ. zv. „Z.“ ne proizilazi da je govorio kako je bio okrenut u trenutku kada je vidio da optuženi udara B.Z., jer se o takvim detaljima nije izjašnjavao, niti je o tome bio pitan, ali je tačno da je na uopćeno pitanje branitelja, kako su stajali dok su bili u hodniku, odgovorio da su bili okrenuti naprijed.

Neosnovanim se ukazuje i prigovor odbrane kojim se navodi da je iskaz svjedoka R.A. neprihvatljiv i zbog toga što svjedoci O. O. i T. Dž. zv. „Z.“ nisu bili zajedno u K.b. Ovaj prigovor je u suprotnosti sa iskazima svjedoka R.A., T.DŽ. zv. „Z.“, P.Z. i G.DŽ., koji su svi

potvrdili da su O.O. i T.DŽ. zv. „Z.“ jedno vrijeme bili zajedno u K.b. Pored toga svi navedeni svjedoci su potvrdili i da su oni u K.b. bili dana ... godine.

Prema tvrdnji odbrane, svjedoci kada navode ime T.DŽ. misle na DŽ., a ne na Z., koja tvrdnja nije argumentirana, jer u unakrsnom ispitivanju niti jednog od svjedoka, odbrana nije pitala na te okolnosti, pa ih oni nisu ni potvrdili. Tako su obojica T. u jednom periodu, kao i O.O., bili u K.b. što odbrana zbog nepreciznosti iskaza svjedoka koji uz njihova imena nisu naveli i nadimke, neosnovano nastoji iskoristiti za svoju tvrdnju. Tako je svjedok T.DŽ. zv. „Dž.“ sasvim određeno potvrdio da njega niko u K.b. nije dirao, pa navodi da je bio u šoku i bolestan, dok su svi svjedoci pričali o onim ljudima koji su bili udarani, ne i o onima koji to nisu bili, a utvrđeno je, da je udaran T.DŽ. zv. „Z.“, tako da su oni upravo pričali o Z., a ne o Dž.. Svjedok T.DŽ. zv. „Dž.“ u svojim iskazima uopće ne spominje B.Z., dok T.DŽ. zv. Z. govori o B.Z., kao i drugi svjedoci za koje je ovaj T. rekao da su mogli vidjeti da je optuženi kritične prilike udarao B.Z., tako da i to potvrđuje da su oni zaista govorili o Z., a ne o Dž.

Neosnovan je i prigovor odbrane da svjedoci nisu mogli vidjeti ništa od onoga što se dešavalo iza njihovih leđa, jer je svjedok R.M. zv. „D.“ rekao da oni to nisu mogli vidjeti jer su bili okrenuti licem prema zidu. Pri tome ovaj sud cijeni da odbrana zanemaruje da je svjedok G.DŽ. rekao kako je to jasno mogao vidjeti, jer je Z. bio četvrti do njega, a on je sve gledao „preko oka“. Stoga je neprihvatljiva takva tvrdnja svjedoka R.M. zv. D., jer bi to bila samo njegova pretpostavka koju prihvata i odbrana kao „činjenicu“, pri čemu zanemaruje da je objektivno postojala mogućnost da i drugi svjedoci to vide „preko oka“. Ovo posebno iz razloga što ni jedan od svjedoka odbrane, pa ni R.M. zv. „D.“, nije naveo da se svjedoci nisu okretali ili „gledali preko oka“.

Analizirajući suočenje svjedoka G.DŽ. i R.M. zv. „D.“, koji su ostali kod svojih datih iskaza, ovaj sud uočava da svjedok R. navodi da je svjedok G.DŽ. bio okrenut prema zidu sa rukama odignutim u zrak, da se sav tresao, da nije znao ni svoje ime i da on nije mogao vidjeti udaranje B.Z. Takvo iznošenje svjedoka R. je njegova pretpostavka da svjedok G. zbog stanja u kojem se nalazio nije mogao vidjeti da optuženi R.M. zv. P. udara oštećenog B.Z., što ovaj sud cijeni neprihvatljivim. Pri tome se svjedok R.M. zv. „D.“ ne izjašnjava u odnosu na tvrdnju svjedoka G. kako je sve to gledao „preko oka“ nakon čega je potpuno precizno opisao ko je i kakve udarce nanosio B. Z., te da li je postojala takva mogućnost.

Pored toga, branitelj je prigovorio da je povrijeđeno pravo optuženog na odbranu, iz razloga što mu nije dostavljen zapisnik ili informacija o sadržini i toku razgovora tužiteljice u tužiteljstvu sa svjedokinjom K.D. Pri tome je naveo, da je na glavnom pretresu od 02.06.2017. godine postavio prijedlog o dostavljanju zapisnika ili informacije o sadržini i toku razgovora tužiteljice sa pomenutom svjedokinjom, koji prijedlog je prvostepeni sud odbio kao neosnovan. Ovaj sud nalazi da nije povrijeđeno pravo na odbranu optuženog, jer se te prilike nije radilo o saslušanju svjedokinje, to se nije sačinjavao zapisnik, već se radilo o provjeri da li je

svjedokinji nešto poznato o predmetu, da bi se mogla predložiti i pozvati kao svjedok. Imajući u vidu da je svjedokinja K.D. na glavnom pretresu saslušana i od strane odbrane kada je unakrsno ispitana, ne samo na okolnosti iz direktnog ispitivanja, nego i postavljanjem pitanja i u korist vlastitih tvrdnji, na koji način je omogućeno pravo odbrani na ispitivanje pomenute svjedokinje, to ovaj sud cijeni, da pravo optuženog na odbranu nije povrijeđeno.

Nadalje, prema iskazu svjedoka F.S. proizilazi da je dana 30.07.1993. godine, uhapšen i zatočen u K.b., pa nakon što su od njega uzeti podaci, odveden je u podrum, gdje je zatekao desetak civila, za koje je vidio da su bili prebijeni, a neki od njih su jaukali. Otprilike nakon sat vremena ga je prozvao R.M. zv. P., koji je bio u vojnoj uniformi, crn, visok oko metar i sedamdeset, imao je kosu na razdjeljak, a u ruci je imao pendrek, te mu je naredio da stane uza zid, glavom okrenut prema zidu, da raširi noge, a ruke digne iznad glave. Nakon što je tako postupio, počeo ga je tući po leđima i bubrezima, a udarci su bili jaki, žestoki, a kada ga je pitao što ga tuče, rekao mu je, šta vaši rade u K., B. i V., i nastavio ga tući po leđima, pa je od tako jakih udaraca počeo plakati. Tada je čuo, kako je neko rekao stani, a kada se okrenuo prepoznao je da je to rekao M. P., pa je optuženi i prestao sa udaranjem. Poslije toga se vratio u podrum, a nešto kasnije je zajedno sa ostalima prebačen u D. Naveo je, da je poznavao od ranije M.P., dok optuženog ranije nije poznavao, ali mu se njegova slika dobro urezala u sjećanje, tako da bi ga uvijek prepoznao, pa ga je tako prepoznao i na fotografijama u tužiteljstvu. Nakon što mu je predložen zapisnik o prepoznavanju osoba broj T07 0 KTRZ 0002410 12 2 od 17.04.2015. godine i njegov prilog- fotodokumentacija, potvrđuje svoje potpise na tom zapisniku, te iskazuje da je tada upozoren da se ta radnja audio snima, da mu je pokazano šest fotografija i on je na fotografiji broj šest prepoznao optuženog. U unakrsnom ispitivanju odgovara da je s njim u K.b. bio i mlađi brat M., koji mu se nije žalio na optuženog R. Nakon što mu je predložen iskaz iz istrage, potvrđuje da je on potpisao zapisnik, te kada je upitan na razliku u iskazima i šta je istina, da li ga je optuženi tukao palicom, kako je izjavio na glavnom pretresu ili drvenom letvom kako je izjavio u istrazi, svjedok odgovara palicom. Pri tome je objasnio, da zna dobro da je dobio udarce, da je plakao, da od tih udaraca nije mogao ni o čemu razmišljati, da od njih nije krvario, ali je bio sav modar i plav po leđima. Nadalje, u odnosu na tvrdnju odbrane da je u istrazi izjavio da nije zadobio neke ozbiljne povrede, odgovara da je mogao hodati, a za njega ozbiljne povrede su kada od njih ne može hodati ili ga treba nositi. Takođe u odnosu na razliku kazivanja u istrazi gdje je rekao da je udaran po leđima, a na glavnom pretresu da je udaran po bubrezima, odgovara da ga je optuženi tukao i po leđima i po bubrezima, jer se i bubrezi nalaze u predjelu leđa, te objašnjava da je tako rekao jer ga nije udarao po glavi i po nogama. Ponavlja da optuženog R.M. prije kritičnog događaja nije poznavao, ali ga je od tada dobro upamtio i nikad ga ne bi mogao zaboraviti. Opisao je, da je optuženi bio u šarenoj uniformi HVO i crnoj majici kratkih rukava, imao dužu kosu, bio je korpulentan, visine oko metar i sedamdeset, dok se ne sjeća da li je imao opasač, te da je za ime R.M. doznao od Š.S., koji je njegov susjed, i to mu je Š. rekao u logoru. Objašnjava razliku između iskaza datih na glavnom pretresu i u istrazi, u kojem iskazu je isključio mogućnost da se ime koje je zapisao po kazivanju Š.S. odnosi na R.M. i naveo je, da je

potpuno siguran da je njemu Š.S., kada je on opisao čovjeka koji ga je tukao, rekao da je to R.M. Odgovarajući na pitanje je naveo da mu nije poznato da su nakon rata optuženi P. i B. Z. razgovarali u kafani I.H.

Cijeneći iskaz svjedoka-oštećenog F.S. dat u istrazi i iskaz sa zapisniku o glavnom pretresu, ovaj sud je prihvatio vjerodostojnim njegov iskaz dat na zapisniku o glavnom pretresu. Ovo iz razloga što se svjedok F. na glavnom pretresu sasvim određeno izjašnjavao i objasnio razlike u njegovim iskazima nakon što mu je bio predočen iskaz iz istrage, za koje razlike ovaj sud cijeni da se ne radi ni o kakvim bitnim razlikama, već o nedovoljnoj razumljivosti njegovog iskaza iz istrage, u kojem se izjašnjavao da prije optuženog nikada nije vidio, nije ga poznavao od ranije, što nije precizno uneseno u zapisnik, pa je takvim riječima dato drugo značenje u odnosu na njegovo pojašnjenje. Nakon datih pojašnjenja od strane svjedoka F.S., koji je pored ostalog naveo, da mu je to bio najteži dan u životu, za ovaj sud nije bilo nikakvog razloga da se njegov iskaz dat na zapisnik o glavnom pretresu ne prihvati vjerodostojnim i pouzdanim, pa suprotni prigovori odbrane o nevjerodostojnosti njegovog iskaza, kao neosnovani nisu mogli biti uvaženi.

Iskaz svjedoka F.S. potkrijepljen je dijelom iskaza svjedoka Š.S., koji je potvrdio da je oštećeni F.S. bio sav modar po bubrezima, leđima i da je jedva hodao, te da je u osobi koju mu je opisao F.S. kao osobu koja ga je tukla prepoznao R.M. zv. P., kojeg je od ranije poznavao, pa je sasvim logično da mu je upravo to ime i rekao. Tako je vjerodostojnost iskaza svjedoka-oštećenog F.S. cijenjena i kroz iskaz svjedoka Š.S., koji je naveo da je u D. razgovarao sa oštećenim F.S., kada je i vidio da je pretučen, jer je bio sav modar po leđima, posebno bubrezima i jedva je hodao. Potvrdio je da je u iskazu datom u istrazi rekao da mu nije bilo poznato koga je optuženi R. zlostavljao, jer ga u istrazi niko nije pitao za D.j, niti za F.S., već je pitan o K.b., iz kojih razloga o tome nije ni govorio.

Branitelj je prigovorio da je povrijeđeno pravo na odbranu optuženog, koju nalazi u prihvatanju suda da izvede dokaz čitanje zapisnika o prepoznavanju optuženog od 17.04.2015. godine od strane svjedoka F.S. na osnovu fotografija, navodeći da je prepoznavanje provedeno protivno odredbi člana 99. stav 4. ZKP FBiH, a kojom je propisano da se prepoznavanje na osnovu fotografija može izvršiti samo ako prepoznavanje na osnovu odredbe člana 99. stav 3. ZKP FBiH nije moguće. Prema stavu branitelja, tužitelj nije naveo ni jedan opravdan razlog zašto nije bilo moguće prepoznavanje putem živih ljudi, a nije dokazao ni starost fotografija.

Najprije, ovaj sud konstatuje, da je iz zapisnika o prepoznavanju osoba broj T07 0 KTRZ 0002410 12 2 od 17.04.2015. godine vidljivo da je prepoznavanje izvršeno u prostorijama Tužiteljstva HNK Mostar, u kojem je navedeno, da se prepoznavanje putem fotografija vrši zbog nemogućnosti neposrednog prepoznavanja odnosno prepoznavanje putem postrojavanja osoba, koje zbog proteka vremena od 22 godine računajući od momenta izvršenja predmetnog krivičnog djela ne može dati rezultat. Ovo iz razloga što su kod osumnjičenog/optuženog R.M.,

evidentno nastupile izmjene morfoloških karakteristika na licu, zbog čega se prepoznavanje vrši preko fotografija, koje su približne vremenu radnji izvršenja. U tom zapisniku je dalje navedeno, da se prepoznavanje vrši od strane svjedoka F.S., za kojeg su navedene generalije i navedeno je, da je obaviješten o snimanju toka krivično-procesne radnje „Prepoznavanje osoba putem fotografija“ audio vizuelnim sredstvom u smislu člana 104. ZKP FBiH i da u smislu člana 169. istog zakona ima pravo da zatraži reprodukovanje snimka. Iz zapisnika o prepoznavanju osoba dalje proizilazi da je svjedok detaljno opisao osobu R.M., a nakon toga mu je radi prepoznavanja pokazano pored njegove fotografije postavljene među fotografijama svjedoku nepoznatih osoba, ukupno 6 fotografija osoba muškog spola, te je označeno da je svjedok zaokružio broj 6 i potpisao se ispod te fotografije i konstatirano je, da je svjedok izvršio reprodukovanje snimka.

Nadalje slijedi, da su u zapisniku o prepoznavanju osoba navedeni razlozi zbog čega nije bilo moguće postupiti u smislu odredbe člana 99. stav 3. ZKP FBiH, pa ovaj sud nalazi, da je u konkretnom slučaju vršenjem krivično-procesne radnje prepoznavanja osoba putem fotografija u cijelosti ispoštovana procedura propisana odredbom člana 99. stav 4. ZKP FBiH. Stoga, ovaj sud nalazi da optuženom iz tih razloga nije povrijeđeno pravo na odbranu i nije učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH, pa suprotni prigovori branitelja kao neosnovani nisu mogli biti uvaženi.

Ocjenjujući suočenje svjedoka F.S. i M.P. ovaj sud zapaža da su oni ostali kod svojih datih iskaza, koji su cijenjeni pojedinačno i zajedno sa ostalim dokazima, tako da iskazu svjedoka M.P. da se optuženi R.M. zv. P. krajem jula 1993. godine nije nalazio u K.b. u S., već da se nalazio u Č., kako je to izjavila i svjedokinja K.M., nije prihvatio pouzdanim, jer su navedeni dijelovi njihovih iskaza u suprotnosti sa utvrđenim podacima iz pravomoćne presude Kantonalnog /Županijskog suda u Mostaru broj 07 0 K 000205 09 K 2 od 06.11.2009. godine i presude Vrhovnog suda F BiH broj 07 0 K 000205 10 Kž od 07.04.2010. godine, prema kojim je M.P. oglašen krivim za krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. preuzetog KZ SFRJ, koje je počinio u dane godine, ... godine i ... godine, za koje je i osuđen, a koje presude su kao relevantne poslužile za ocjenu vjerodostojnosti navedenih iskaza svjedoka. Da se optuženi kritične prilike nalazio u K.b. potvrđeno je iskazom svjedoka F.S., koji iskaz je ovaj sud ocijenio vjerodostojnim.

Svjedok R.M. zv. „D.“ je izjavio da je sredinom ... mjeseca godine bio pripadnik vojne policije HVO, da iz tog vremena poznaje svog imenjaka i prezimenjaka R.M. zv. „P.“, da je u to vrijeme i on bio u K.b. u vojnoj policiji, da je u to vrijeme optuženi bio nešto mršaviji nego u vrijeme saslušanja. Njemu nije poznato da je optuženi nekog udarao i maltretirao. Iz tog vremena je poznavao i B.Z. koji je zajedno s njim bio u HOS, koji je takođe bio doveden u K.b., kao i G.DŽ. koji je bio njegov školski kolega, koga je štutio u K.b. Poznato mu je da je Z.B. u K.b. stajao uza zid, licem okrenut prema zidu i rukama iznad glave i navodi da je potpuno siguran da optuženi nije udarao B.Z. Od optuženog je čuo da su se on i Z. susretali

nakon rata. U unakrsnom ispitivanju odgovara da je u podrumskim prostorijama među zatvorenicima bio i optuženi P., da se ne sjeća da li je G. DŽ. bio civil ili vojnik, a smatra da su svi postrojani bili vojnici. Naveo je, da kada je izvukao DŽ. iz podruma, tu se nije dugo zadržao.

Iskaz svjedoka R.M. zv. „D.“ ovaj sud je ocijenio nepouzdanim, uopćenim, jer se svjedok nije izjašnjavao o predmetnim dešavanjima, već iznosi vlastitu pretpostavku da je „potpuno siguran da optuženi P. nije udarao B.Z.“, dok tu svoju pretpostavku o sigurnosti ničim nije argumentovao. Pored toga je naveo, da mu nije poznato da je optuženi nekog udarao i maltretirao, pa iako navodi da je u K.b. štitio G.DŽ., koji mu je bio školski kolega, što je po ocjeni ovog suda uopćeno, nekonkretizovano od čega ili od koga ga je kritične prilike štitio, ako isti nije bio udaran, što je neubjedljivo, posebno kada se cijeni iskaz svjedoka G.DŽ. koji je to jasno opisao, a koji iskaz je već prethodno ocjenjen pouzdanim i vjerodostojnim.

Svjedok Š.S. je izjavio da je uhapšen u svom stanu i odveden u K.b., zatim u logor D., gdje je zatekao braću F. i još dosta drugih poznatih ljudi. Naveo je, da je razgovarao sa F.S., koji je, kako je to vidio bio pretučen jer je bio modar po leđima, posebno u predjelu bubrega i jedva je hodao. Rekao mu je da ga je tukao M. zvan P., što je njega začudilo jer je poznavao i njega i njegovu porodicu, te da je njegov brat M.2 znao da je to bio P., jer su oni majstori, imali su radionu i svi su ljudi kod njih dolazili, a S. je malo mjesto pa su se tako poznavali. Svjedok Š. je naveo, da mu je F.S. opisao P., i rekao mu, da je njega spasio M.P. U unakrsnom ispitivanju, nakon što mu je predložen zapisnik o saslušanju iz istrage broj KTRZ 2410122 od 29.01.2015. godine, potvrđuje da su njegovi potpisi na tome zapisniku i ponavlja da je F.S. bio modar po leđima, bubrezima, jer je to vidio. Potvrđuje da je u iskazu datom u istrazi rekao da njemu nije bilo poznato koga je optuženi M. zlostavljao, jer ga niko nije pitao ni za D., ni za F.S., već je tada pitan o K.b., zbog čega o tome nije ni govorio. Kada mu je F.S. opisao osobu koja ga je tukla, on je u njoj prepoznao optuženog R.M..

Svjedok DŽ.T. zvan „DŽ.“, je izjavio da je prije rata živio u selu P.K., općina S. Dana ... godine je uhapšen i odveden u K.b. u S., gdje je zatekao i O.O., na kojem je vidio, na lijevoj strani usne, krv koja mu je kapala na košulju. Sjeća se da se pridržavao lijevom rukom za zid, bio je u stanju šoka. Poznato mu je i da je tu bio zatočen i F.S., ali nisu bili u istoj prostoriji, te u unakrsnom ispitivanju odgovara da poznaje T.DŽ. zv. „Z.“. Naveo je, da je njega posjetio R.M., da je ta posjeta bila dobronamjerna, da je kod njega zdravstveno stanje bilo narušeno i niko ga u K.b. nije dirao. Potvrđuje da je davao iskaz u istrazi na zapisniku od 08.04.2003. godine i da su na istom njegovi potpisi, a nakon predloženja navoda iz tog zapisnika odgovara na pitanje, je li tačno da je tada rekao da mu se od zarobljenika niko nije žalio na R.M., da to nije njegova rečenica, već da je on rekao da njega niko nije dirao, iako je on taj zapisnik potpisao, on nije tako izjavio. Objašnjava da kod potpisivanja zapisnika nije ga do kraja pročitao i navodi da njega niko nije dirao, a za druge ne zna. Potvrdio je, da je jedno vrijeme s njim u istoj prostoriji u K.b. bio i O.O., pa navodi da je on doveden bolestan, loše se osjećao i

imao temperaturu i da je u jednom momentu pao u nesvijest u kojoj je bio desetak minuta. Dalje je naveo da poznaje optuženog R.M. od prije rata, ponekad su se družiti, a bolje poznaje njegovu braću koji su njegova generacija. Njega u K.b. niko od pripadnika HVO nije fizički zlostavljao niti vrijeđao, a nije vidio da je O.O., s kojim je jedno vrijeme bio u istoj prostoriji, neko udario.

Nije sporno da su neki svjedoci navodili da nisu vidjeli inkriminisane događaje, da je optuženi prema zatočenim civilima preduzimaio određene radnje, a neki su navodili da im je optuženi pomagao, dok su drugi jasno vidjeli postupanje optuženog i o tome se izjašnjavali. Pri tome treba imati u vidu činjenicu da svjedoci nisu mogli cijelo vrijeme obraćati pažnju samo na optuženog, uzimajući u obzir da su u podrumu Koštane bolnice civili bili u krajnje nehumanim uvjetima smještaja, da su iskaze davali o traumatičnim događajima za njih, koje svjedočenje im je predstavljalo novi šok, posebno kada je njihovo ispitivanje trajalo znatno vrijeme kao u slučaju T.DŽ. zv. „Z.“. Prigovor branitelja da neki svjedoci nisu potvrdili određene bitne okolnosti, odnosno da u njihovom iskazu postoje određene nedosljednosti kao što su navodi, da je optuženi ranije bio deblji, da su zatočnici bili postrojeni tako da su im leđa bila okrenuta zidu, zbog čega je odbrana takve iskaze svjedoka cijenila nepouzdanim, a koji iskazi po ocjeni ovog suda nemaju takav karakter. Naime, svjedoci su svjedočili o događaju koji u odnosu na vrijeme njihovih svjedočenja se dogodio skoro dvadeset godina ranije, da se radilo o napetoj atmosferi, da su između ostalog svjedoci zatočene civilne osobe, koji su morali držati glave okrenute prema zidu sa uzdignutim rukama, kada su slušali jauke i plač svojih zatočenih susjeda koji su udarani, a zatim i gledali njihova izubijana tijela, kada su bili u strahu za svoj život, zbog čega su i bile praznine ili nepreciznosti u njihovim iskazima. S druge strane svjedoci, koji su u to vrijeme bili suborci optuženog, navodili su da ništa nisu vidjeli, pa su čak i njihove izjave međusobno kontradiktorne i potpuno suprotne iskazima oštećenih i svjedoka tužiteljstva, što je ovaj sud ocijenio kao njihovo nastojanje da pomognu optuženom, posebno zbog toga što su ti iskazi potpuno suprotni iskazima svjedoka koji su jasno i ubjedljivo opisali šta i koje radnje je optuženi kritične prilike preduzimaio.

Tako na osnovu iskaza svjedoka Z.I. i dijelu iskaza svjedoka T.DŽ. zv. „DŽ.“ branitelj temelji tezu da optuženi nije učinio djela koja mu se stavljaju na teret. Pri tome polazi od iskaza ovih svjedoka u kojima su izjavili da se optuženi prema njima ponašao pozitivno, dobronamjerno, čak humano. U pogledu iskaza svjedoka Z.I. utvrđeno je da nije bio u K.b. u inkriminisano vrijeme, jer je dana godine uhapšen i doveden u K.b., da mu je optuženi pomogao da se napije vode i dobronamjerno ga posjetio. Tako je svjedok T.DŽ. zv. DŽ. izričito naveo da u K.b. njega niko nije dirao, a za druge ne zna. U odnosu na njegov iskaz iz istrage objašnjava da navod iz tog iskaza da mu se od zarobljenika niko nije žalio na R. M., nije njegova rečenica, već je on rekao da njega niko nije dirao, iako je on taj zapisnik potpisao, nije tako izjavio i kod potpisivanja tog iskaza nije ga do kraja pročitao, ali je tačno da njega niko nije dirao, a za druge ne zna.

Činjenica što se optuženi prema ovim svjedocima ponašao dobronamjerno kako su to svjedoci Z.I. i T.DŽ. zv. DŽ. naveli, za koje iskaze u tom dijelu od strane ovog suda nije bilo nikakve sumnje, pa ih je ovaj sud ocjenio vjerodostojnim, ali to ne znači da se optuženi tako ponašao i prema drugim zatočenim civilima, odnosno to ne isključuje da se prema drugim zatočenim osobama nečovječno ponašao.

Neosnovanom se ukazuje tvrdnja obrane da je sud u konkretnoj situaciji morao donijeti oslobađajuću presudu primjenom pravila *in dubio pro reo*. Odredba člana 3. stav 2. ZKP FBiH propisuje da, sumnju u pogledu postojanja činjenica koje čine obilježja krivičnog djela ili o kojima ovisi primjena neke odredbe krivičnog zakonodavstva, sud rješava presudom na način koji je povoljniji za optuženog. Prema pravilnoj primjeni ovog pravila proizilazi da će sud oslobađajuću presudu donijeti ne samo kada je dokazana nevinost optuženog, već i onda kada nije dokazana njegova krivnja. Dakle, bilo koja sumnja u pogledu postojanja pravno relevantnih (odlučnih) činjenica uvijek se mora riješiti na način koji je za optuženog povoljniji. Međutim, kako u konkretnoj situaciji ne postoji sumnja u pogledu postojanja činjenica koje čine obilježja krivičnog djela ili od kojih ovisi primjena neke odredbe krivičnog zakonodavstva, onda je po ocjeni ovog suda jasno zbog čega nije ni bilo mjesta primjeni pravila *in dubio pro reo*.

Imajući u vidu činjenični opis radnji za koje se izmijenjenom optužnicom tereti optuženi R.M. zv. P., ovaj sud je utvrdio da se djelo dogodilo za vrijeme rata u Bosni i Hercegovini i u vrijeme oružanog sukoba između HVO i A RBiH na području općine S., u zatvoru K.b. koja je služila za nezakonito zatvaranje civila muškaraca bošnjačke nacionalnosti, da je optuženi R.M. bio uniformisan i pripadnik HVO, dakle, pripadnik jedne od strana u oružanom sukobu, da je postupao suprotno pravilima međunarodnog humanitarnog prava i prekršio odredbu člana 3. stav 1. tačka a) IV Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba za vrijeme rata od dana 12. avgusta 1949. godine, da su sve oštećene osobe bili zatočeni civili bošnjačke nacionalnosti, da je optuženi nečovječno postupao i mučio zarobljenog civila T.DŽ. zv. Z. te mu nanosio mu povrede tjelesnom integritetu i zdravlju, a da je prema zatočenim civilima O.O., B.Z. i F.S. nečovječno postupao nanoseći im povrede tjelesnom integritetu i zdravlju, na način kako je to opisano u izreci ove presude.

Kako se nečovječno postupanje definiše kao namjerno djelo ili propust kojim se nanosi teška duševna ili tjelesna patnja odnosno povreda ili koje predstavlja ozbiljan nasrtaj na ljudsko dostojanstvo, te kako iz opisanih radnji, za koje je optuženi R.M. oglašen krivim ovom presudom, proizilazi da je riječ o svjesno preduzetim radnjama s namjerom da bi se nezakonito zatočeni civili, čiji je integritet ozbiljno narušen već samim činom zatočenja, fizički povrijedili, ponizili, zastrašili, koje radnje predstavljaju ozbiljan nasrtaj na ljudsko dostojanstvo i tjelesni integritet, ovaj sud nalazi da radnje za koje je optuženi oglašen krivim ovom presudom, imaju karakter nečovječnog postupanja, dok radnje iznuđivanje informacija i priznanja, zastrašivanja i vršenje pritiska na žrtvu u odnosu na oštećenog T., imaju i karakter mučenja.

Mučenje predstavlja tešku povredu međunarodnog humanitarnog prava prema civilnim osobama, ali Ženevske konvencije ne daju njenu definiciju, niti je definisano odredbama preuzetog KZ SFRJ. Međutim, definicija mučenja se može izvesti iz međunarodne pravne prakse jer sam termin „mučenje“ postoji u kontekstu zaštite ljudskih prava. Tako prema tumačenju Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda iz 1950. godine proizilazi da djelo mučenja u okviru međunarodnog humanitarnog prava uključuje slijedeća obilježja: nanošenje, djelom ili propustom, teške tjelesne ili duševne boli ili patnje, djelo ili propust moraju biti namjerni, motiv djela ili propusta mora biti iznuđivanje informacija ili priznanja, kažnjavanje, zastrašivanje ili vršenje pritiska na žrtvu ili treću osobu, ili diskriminacija iz bilo kojeg razloga, žrtve ili treće osobe.

Na osnovu provedenih i analiziranih dokaza ovaj sud je utvrdio da su se u radnjama optuženog R.M. ostvarila sva obilježja predmetnog krivičnog djela u vidu nečovječnog postupanja koje se u odnosu na oštećenog T.DŽ. zv. „Z.“ ogleda u primjeni fizičke sile koja nije opravdana na način da ga je optuženi šamarao i udarao šakama, kako to proizilazi iz detaljnog iskaza navedenog svjedoka-oštećenog, kojeg je ovaj sud prihvatio vjerodostojnim iskazom. Pored toga njegov iskaz je potkrijepljen iskazom svjedoka R.A., pa kada se ti iskazi dovedu u međusobnu vezu i sa dijelom iskaza svjedoka P.Z. da se optuženi jačim tonom obraćao optuženom i prilikom suočenja sa oštećenim T. rekao, „ja ne smijem reći da sam vidio te fizičke kontakte“, ovaj sud je zaključio da je oštećeni T. kritične prilike zatočen u K.b. bio nemoćna osoba koja strahuje za svoj tjelesni integritet i nema nikakve mogućnosti dobiti bilo kakvu zaštitu, pa su navedene radnje kod oštećenog izazivale tešku tjelesnu i duševnu bol i predstavljaju ozbiljan nasrtaj na ljudsko dostojanstvo i imaju karakter nečovječnog postupanja.

Pored toga optuženi je prema oštećenom T.DŽ. zv. „Z.“ preduzimaao i radnje mučenja, kao oblika izvršenja predmetnog krivičnog djela. Naime, kako to proizilazi iz iskaza navedenog svjedoka-oštećenog T., a koji iskaz je dijelom potkrijepljen prethodno navedenim iskazima svjedoka, pa tako iz iskaza svjedoka P.Z. proizilazi da je optuženi jačim tonom tražio da kaže gdje je oružje, i oštećenom govorio, „balijo, kako nemaš, puco si na mene“. Kako su iskazi oštećenog T.DŽ. dati u istrazi i na glavnom pretresu saglasni, po ocjeni ovog suda ubjedljivi i nije bilo razloga da se ne ocjene vjerodostojnim, to je sud zaključio da je optuženi prema oštećenom T. preduzimaao radnje iznuđivanja informacija i priznanja, vršeći pritisak, a sve kako bi ishodio odgovor na pitanje gdje je oružje i da mu isto preda, potom je izvadio nož i zaprijetivši mu da će mu „kidati komade tijela ako ne progovori“, nastavio prijetiti govoreći mu „da još jednom dobro pogleda svoju kuću, jer je više nikada neće vidjeti i tko zna šta će biti sa njim“, koje radnje imaju karakter mučenja.

Nadalje, optuženi je nečovječno postupao i prema zatočenim civilima O.O., B.Z. i F.S. nanoseći im povrede tjelesnom integritetu i zdravlju, na način kako je to opisano pod tačkama 2., 3. i 4. u izreci ove presude, za što su dati određeni i detaljni razlozi u prethodnom

obrazloženju iste. Tako je ovaj sud u odnosu na oštećenog O.O. izveo zaključak da je optuženi prema njemu nečovječno postupao na osnovu pročitano g iskaza ovog svjedoka oštećenog, potom iskaza svjedoka T.DŽ. zv. „Z.“ i R.A., koji su potvrdili da je optuženi primjenio fizičku silu i snažno šakom oštećenog O. udario u predio glave, ispod nosa od čega ga je oblila krv. Da je optuženi u odnosu na oštećenog B.Z. nečovječno postupao, ovaj sud je zaključio na osnovu iskaza svjedoka T.DŽ. zv. DŽ., R.A., G.DŽ. i K.D., iz kojih iskaza proizilazi da je optuženi oštećenog B.Z. snažno udario šakom u glavu od kojeg udarca je pao, a zatim ga dok je ležao, nogama nastavio udarati po cijelom tijelu deset do petnaest minuta. U odnosu na oštećenog F.S. zaključak o nečovječnom postupanju od strane optuženog, ovaj sud je izveo na osnovu iskaza ovog oštećenog F.S., te iskaza svjedoka Š.S., iz kojih iskaza proizilazi da je optuženi R.M. zv. „P.“ oštećenog F.S. snažno palicom udario po leđima i u predjelu bubrega, sve dok ga drugi pripadnik HVO (M.P.) u tome nije spriječio. Takvo postupanje optuženog koje se ogleda u namjernom nanošenju povreda tjelesnom integritetu i zdravlju zatočenim civilima, koji svojim ponašanjem nisu učinili potrebnom primjenu fizičke sile, u cjelini gledano, ima karakter nečovječnog postupanja prema svakom od premlaćenih zatočenih civila. Imajući u vidu prirodu radnji, prostor na kojem se radnje događaju, nemoćnost zatočenika, sredstva koja se koriste pri izvršenju djela, a sve to prema više zatočenika (četvorici), kada su i ostali koji u konkretnom trenutku nisu zahvaćeni udaranjem, bili u strahu i neizvjesnosti šta će se dalje događati, onda slijedi da ovo djelo poprima karakter teškog kršenja i predstavlja nečovječno postupanje.

Konačno, ovaj sud je zaključio da je optuženi pri učinjenju predmetnog krivičnog djela imajući u vidu način i okolnosti preduzetih radnji prema zaštićenim licima, postupio sa direktnim umišljajem, jer su radnje preduzete svjesno, pa je tako bio svjestan da zatočeni civili strahuju za svoje živote, da su u neizvjesnosti svaki puta kada se vrši nad njima nasilje bez povoda, te je imao jasnu sliku o djelu, što je osnova za volju i za odluku o djelu. Tako je optuženi znao da zatočeni civili moraju imati zaštitu, ali ih je htio premlaćivati, odnosno mučiti civila T. na način da ga je prisiljavao da mu kažu gdje drži oružje. Bio je svjestan njihove nemoći i da time što ih tuče bez ikakvog povoda, kada nisu u mogućnosti da se zaštite, postupa nečovječno, na koji način krši osnovne principe čovječnog postupanja, koje postupanje se ne uklapa u temeljne principe čovječnosti i ljudskosti. Optuženi je postupao u takvim okolnostima koje mu omogućavaju dominaciju nad žrtvama-oštećenima, koji su bili nemoćni pružiti otpor ili se zaštititi i on je siguran u ostvarenje svoga djela i u nastupanje posljedice iz čega proizilazi pouzdan zaključak o htijenju djela.

Imajući u vidu sve navedeno, ovaj sud je utvrdio da je optuženi R.M. kršeći pravila međunarodnog prava, nečovječno postupao prema zatočenim civilnim osobama i nanio im povrede tjelesnog integriteta, a prema oštećenom T.DŽ. zv. Z. preduzeo i radnje mučenja, sve na način kako je to opisano u izreci ove presude, nalazeći da su time u njegovim radnjama ostvarena sva obilježja krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. preuzetog KZ SFRJ, za koje krivično djelo je oglašen krivim i osuđen ovom presudom.

Pri odmjeravanju kazne optuženom R.M. zv. P. za djelo za koje je oglašen krivim ovom presudom, sud je, u skladu sa članom 41. stav 1. preuzetog KZ SFRJ, imajući u vidu svrhu kažnjavanja, uzeo u obzir sve okolnosti koje su od značaja za odmjeravanje kazne. Kao olakšavajuće okolnosti sud je optuženom cijenio njegovu neosuđivanost, životnu dob, te da je lošeg imovnog stanja i nezaposlen. Ne našavši pri tome otežavajućih okolnosti na strani optuženog, te imajući u vidu težinu učinjenog krivičnog djela, činjenica da se radilo o četiri oštećene osobe, a uzimajući u obzir i zakonom propisanu kaznu za predmetno krivično djelo, ovaj sud je našao da navedene olakšavajuće okolnosti, u odsustvu otežavajućih okolnosti, u svojoj ukupnosti imaju karakter osobito olakšavajuće okolnosti, koja ukazuje da se i sa ublaženom kaznom može postići svrha kažnjavanja. Stoga je ovaj sud ublažio zakonom propisanu kaznu uz primjenu člana 42. tačka 2. preuzetog KZ SFRJ i optuženog R.M. zv. P. uz primjenu člana 43. stav 1. tačka 1. istog zakona osudio na kaznu zatvora u trajanju od dvije godine. Ovaj sud nalazi da izrečena kazna zatvora optuženom u navedenom vremenskom trajanju odgovara težini učinjenog krivičnog djela i stepenu krivnje optuženog, koja je neophodna i dovoljna za ostvarivanje ciljeva specijalne i generalne prevencije, da će uticati na optuženog kao i ostale da ubuduće ne čine krivična djela.

Na osnovu člana 212. stav 3. ZKP FBiH, oštećeni T.DŽ. zv. Z. je sa imovinskopравnim zahtjevom upućen na parnični postupak, jer podaci krivičnog postupka, ne pružaju pouzdan osnov za potpuno niti djelimično presuđenje, (dok ostali oštećeni takav zahtjev nisu postavili.

U pogledu troškova krivičnog postupka, ovaj sud je na osnovu člana 202. stav 4. ZKP FBiH, optuženog R. M. zv. P. oslobodio dužnosti naknade troškova krivičnog postupka, tako da troškovi koji se odnose na prvostepeni postupak i postupak odlučivanja po žalbi protiv prvostepene presude, kao i svi troškovi branitelja po službenoj dužnosti, padaju na teret budžetskih sredstava Kantonalnog/Županijskog suda u Mostaru, dok ostali troškovi krivičnog postupka koji se odnose na pretres pred Vrhovnim sudom FBiH, padaju na teret budžetskih sredstava ovog suda. Ovo iz razloga što je ovaj sud utvrdio na osnovu dokaza o imovnom stanju da je optuženi nezaposlen i lošeg imovnog stanja, pa cijeni da bi obavezivanjem optuženog na plaćanje troškova krivičnog postupka bilo dovedeno u pitanje njegovo izdržavanje.

Zapisničar
Amela Kešan,s.r.

Predsjednica vijeća
Jasmina Begić,s.r.

POUKA: Protiv ove presude žalba nije dopuštena.